

PRIPRAVE ZA STATUT

DA BI ČLANE KOLEKTIVA KAR NAJBOLJ SEZNANILI Z VSEBINO SPREMEMB, KI NAM JIH PRINAŠA NOVI STATUT IN S TEM OMOGOČILI PLODNE RAZPRAVE, POVZEMAMO NEKAJ OSNOVNIH MISLI OSNUTKA STATUTA. BILI SMO PRIČA ŠTEVILNIM RAZPRAVAM IN DILEMAM, KI SO SE PORAJALE OB IZOBLIKOVANJU NOVIH OBLIK ORGANIZACIJE IN UPRAVLJANJA, KI JIH TERJA RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA V NAŠI DRUŽBI. TUDI V NAŠEM KOLEKTIVU JE SAMOUPRAVLJANJE DOSEGLO TAKŠNO STOPNJO, DA LAHO JASNO DOLOČIMO PRISTOJNOSTI IN ODGOVORNOSTI POSAMEZNIKOV, ORGANOV IN ORGANIZACIJ.

Razveljavljanje vrste zakonov v lanskem letu terja ureditev zakonodaje v statutih ali drugih splošnih aktih podjetja. To pomeni, da podjetje samo odloča o interni zakonodaji glede na svojo specifično dejavnost in tako doseže kar največ uspeha. Glede na zakonodajo lahko podjetje organiziramo v več organizacij združenega dela. S pravno formalnega pogleda so le-te lahko ali pravne osebe, ali pa take, ki teh lastnosti nimajo. Medsebojna razmerja urejajo pogodbeno ali pa že s samim statutom.

Kar se tiče notranje organizacije podjetja statut podrobno opredeljuje samostojne organizacije združenega dela z lastnostjo pravne osebe in organizacije združenega dela brez lastnosti pravne osebe. Bistvena značilnost samostojne organizacije združenega dela, ki nastopa kot pravna oseba, je na primer ta, da mora imeti obvezno svoj upravni organ, organizacija, ki nima lastnosti pravne osebe, pa ni obvezna imeti svojega upravnega organa. Sa pa še druge razlike. Organizacija, ki je pravna oseba, samostojno razpolaga s sredstvi, samostojno sklepa pogodbe, sprejema svoje splošne akte itd. Organizacija, ki nima lastnosti pravne osebe, ima le ožje pristojnosti v okvirih splošnih aktov podjetja. Ena od značilnosti je zlasti ta, da za obveznost take organizacije vedno odgovarja matično podjetje.

Upravljanje v podjetju je neposredno in to prek voljenih organov upravljanja ter prek individualnih izvršilnih organov. Leti neposredno upravljajo podjetje

ali na zborih samostojnih organizacij združenega dela ali pa z referendumom. Zbori delovnih ljudi obravnavajo vrsto predlogov in posredujejo DSP mnenja o vprašanih, ki so že v statutu določeni natančno opredeljena. Zbori delovnih ljudi samostojnih organizacij združenega dela v sestavi podjetja morajo obvezno najmanj trikrat letno obravnavati poslovno poročilo podjetja kot celote in poročilo o delu organov upravljanja. Osnutek statuta zahteva, da mora delavski svet podjetja obravnavati mnenje zborov delovnih ljudi o ustanovitvi, spojitvi, pripojitvi itd. podjetja kot celote ali njegovih delov. Zbor delovnih ljudi lahko tudi zahteva posredovanje arbitraže, če se ne strinja s sklepom delavskega sveta podjetja.

Člani delavske skupnosti lahko neposredno upravljajo tudi z referendumom. Statut določa primere, v katerih se mora sklicati referendum. Lahko bi rekli, da skliče delavski svet podjetja referendum takrat, ko gre za vprašanja, ki so bistvenega pomena za ekonomski položaj delovnih ljudi v podjetju.

Neposredno upravljajo člani delovne skupnosti tudi z volitvami. Statut podrobno določa organizacijo volitev, kar predstavlja pomemben del določil, ki smo jih dosedaj v tako zbrani obliki pogošali v naših notranjih aktih.

Posredno upravljanje je upravljanje prek organov upravljanja. Vsaka samostojna organizacija združenega dela izvoli iz svoje srede devet članov neposredno v svet samostojne organizacije združenega dela (do sedaj delav-

ski svet PES). Svet ima tudi svojega predsednika.

Da bi zagotovili čim bolj neposredno odločanje in omogočili učinkovito koordinacijo ter da bi postavili kvalitetne temelje za samoupravljanje, sestavljajo delavski svet podjetja člani, izvoljeni v samostojnih organizacijah združenega dela. Delavski svet podjetja sestavlja po devet članov iz vsake organizacije združenega dela. Volitve v svete organizacij združenega dela pa so obenem volitve v delavski svet podjetja. Na predlog svetov samostojnih organizacij združenega dela, DSP voli kolektivni koordinacijski in izvršilni organ, ki ga statut imenuje izvršilni odbor (do sedaj upravni odbor podjetja). V njem so zastopani člani vseh samostojnih organizacij združenega dela, sestavlja pa ga osem članov. Kot posebnost naj omenimo še to, da je član izvršilnega odbora lahko tudi generalni direktor, seveda, če ga predlagajo za kandidata. Osnutek statuta predvideva, da individualne izvršilne organe upravljanja kot nosilce strokovnih funkcij organizacije dela, voli DSP. Individualni izvršilni organi so odgovorni generalnemu direktorju za izpolnitev nalog, pooblastil in zadolžitev, svetu samostojne organizacije združenega dela pa so odgovorni za izvršitev obveznosti, pravic in programov samostojne organizacije združenega dela. Gre za vrednotenje odgovornosti vodilnih delavcev. Statut razmeroma dokaj natančno opredeljuje pristojnosti individualnih izvršilnih organov, kar je v razmerju strokovne službe in samoupravnih organov nekaj povsem novega.

V poglavju o sredstvih in skladih statut določa način pridobivanja sredstev, kar je bilo poprej določeno v zakonu. Vsakokratni plan določi delitev na sklade. Velikega pomena so posebni skladi, ki jih nova zakonodaja dovoljuje, npr. sklad rizika in sklad za razvoj. Zlasti pomemben je sklad solidarnosti, kjer vrednotijo delavce, ki ne zmorejo tempa proizvodnje in so zato premeščeni na manj pomembna delovna mesta. Določila statuta predvidevajo glede delitve ločeni obračun po samostojnih organizacijah združenega dela. S skladom rizika je zagotovljeno ravnotežje v delitvi.

Temeljne določbe o delovnih razmerjih prinašajo v skladu s spremenjeno zakonodajo na to področje nekaj novosti. Glede na samostojno organizacijo združenega dela pomeni sklenitev delovnega razmerja delavca vedno delovno razmerje s celotnim podjetjem. Poseben pomen dobi na tem področju svet samostojne organizacije združenega dela, ki je pristojen za kršitve, ugovore in pritožbe, za sklepanje in odpoved delovnih razmerij, za stalne premestitve itd. Tu gre za prenos pristojnosti iz dosedanjih komisij na svet.

Poglavje o urejanju notranjih odnosov našteva notranje akte in določa stopnjo pristojnosti ter

Sape pomladne (O. Dolenc)

NA ROB

Znani novinar TOF, ki s svojimi domislicami polni stolpce na straneh Tedenske tribune, sicer ni povsem prepričan, da je Litostroj še tovarna za izdelavo turbinske opreme, kar pa mu moramo zaradi neinformiranosti seveda oprostiti. Telega opravičila pa žal ne moremo upoštevati pri članih kolektiva, ki s tovarno iz dneva v dan živijo. Predvsem njim velja teh nekaj vrstic na rob.

Odveč bi bilo pisati, kaj je za elektrifikacijo in industrializacijo dežele Litostroj že naredil v sorazmerno kratki dobi svojega obstoja. Skoraj 300 turbinskih enot s preko štiri milijone instaliranih KM je pač zadostno spričevalo o zrelosti, pomembnosti in uspehih litostrojske turbinske proizvodnje.

Vsaj približno vemo, kako prihaja do naročil za turbinsko opremo. Vemo, da kupci ne čakajo pred vrati z gotovino ali čeki, vemo, da je potrebno dosti prizadevanja in naporov za realizacijo takega projekta, da je to dostikrat odvisno tudi od drugih faktorjev (splošni investicijski plan, kreditni pogoji itd.) Kljub temu pa lahko s posebnim zadovoljstvom ugotavljamo, da je Litostroj vseskozi ostal zvest

svojemu osnovnemu programu, kar naj potrdijo naslednja dejstva.

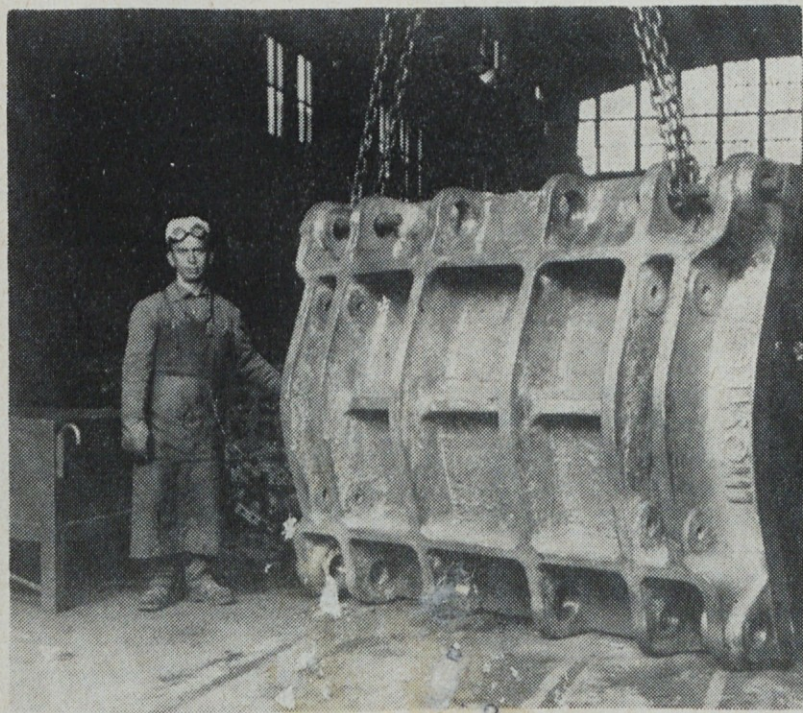
Potem ko je v zadnjem času šla v obratovanje oprema na HE Špilje, HE Rama, HE Zlatoličje in HE Sklope, na tujem pa HE Donke v Gvineji in Sholayar ter Yamuna I. in II. — druga faza — v Indiji, se že pojavljajo v obratih posamezni deli opreme za HE Orlovac, Buško Blato, Mratinje in Trebinje doma, za izvoz pa za Mangapapa v New Zealandu.

V fazi terenske montaže so trenutno HE Potpeč, HE Kalimanci in HE Mahabad, ki se jim bodo v kratkem pridružile še HE Vrutok II in HE Raven II. Tudi dobava dela opreme za HE Djerdap, poverjena našemu podjetju, je že v polnem teku.

Tako torej ni dvoma o tem, da je litostrojska turbinska proizvodnja še vedno v prvi bojni črti za izvrševanje osnovnih nalog splošnega gospodarskega pomena.

Prav je, da to vemo vsaj litostrojčani, če že ne pride do ušes vsem tistim, ki radi tako ali drugače ocenjujejo naše napore in pišejo sodbo o njih.

ETO

Udarčna plošča iz 12 % mang. jekla, ulita v livarni sive litine za avstrijsko firmo VÖEST. Plošča je ulita po postopku ulivanja v furske smole. Neto teža 5100 kg, njena poprečna debelina pa preko 100 mm (Foto B. Kocjančič)

o oblikah obveščanja članov kolektiva in občanov.

Statut naj bi skrbel za to, da bi dosegli kar največjo učinkovitost, ki naj jo dosežemo kar najhitreje. Zato je dan poudarek na svete samostojnih organizacij združenega dela z ustrezno odgovornostjo. Glavni poudarek je na skupnih odločitvah in to na vseh področjih dela.

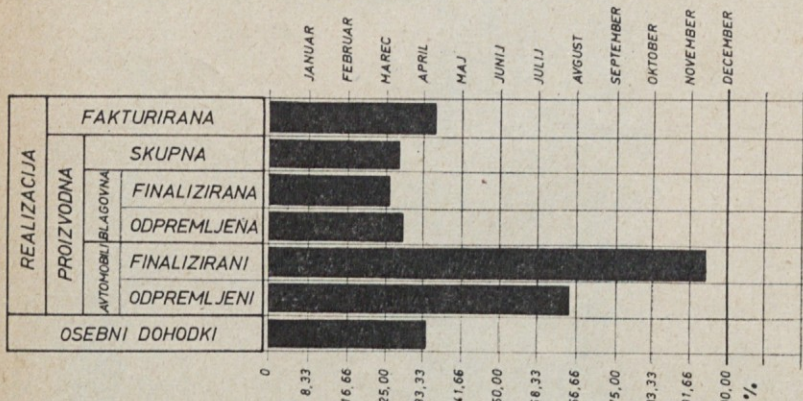
Opomba

Članek je zelo poenostavljen prikaz osnutka statuta. V razpravah, kjer bodo sodelovali vsi člani kolektiva, bomo oblikovali temeljni samoupravni akt tako, da bo življenje in delo v kolektivu doseglo vsebinsko kvaliteto.

K. V.

Naš barometer

Januar, februar, marec in april so za nami. Z njimi pa je za nami tudi prva tretjina poslovnega leta. Zato bomo na našem barometru ugotavljali položaj črnih stolpcev nasproti pokončni črti »33,33 % — april«. Beli prostor levo od nje predstavlja naše neizpolnjene obveze, medtem ko črni stolpčki, ki črto presegajo, prikazujejo dobre rezultate našega dela. Poglejmo!

Kaj vidimo na barometru? Vsekakor to, da imamo i dobre i slabe rezultate. Pred orientacijsko črto »33,33 % — april« zaostaja stolpček skupne proizvodnje ter stolpčka finalizirane in odpremljene blagovne proizvodnje, dočim jo ostali stolpčki presegajo. Ne moremo trditi, da se stolpčki v aprilu niso premaknili. So, toda za premajhno razdaljo. Opravičila ne smemo iskati v majhnem številu delovnih dni, ki so jih imeli januar (22), februar (21) in april (22), ko so med prvimi štirimi meseci leta kar trije od krajših. Tudi najdaljši meseci, med njimi tudi že minuli marec, imajo le 23 delovnih

dni! Razliko med koledarskimi in delovnimi dnevi mesecev pa predstavljajo nedelje, proste sobote in še kak praznik vmes. Zato meseci tako hitro minevajo. Ravno to pa zahteva od nas boljše izrabo časa, dobro organiziranost in še marsikaj — vse z namenom, da bi povečali proizvodnost in proizvajali vsaj toliko, kolikor smo se v letnih planih obvezali. Izpolnjevanje proizvodnih planov namreč ni samo sebi namen, temveč ima dokaj neposreden vpliv na fakturirano realizacijo, na ustvarjanje dohodka in izplačevanje osebnih dohodkov. Oglejmo si sedaj še številčne odčitke iz barometra.

Finančna realizacija	%	%
— fakturirana	121,10*	36,20*
Blagovna proizvodnja		
— skupna	95,17	28,05
— finalizirana	92,79	25,85
— odpremljena	103,60*	28,81
— avtomobili — finalizirani	245,32*	95,12*
— avtomobili — odpremljeni	168,72*	65,42*
Osební dohodki		
— izplačani	104,95	34,22

Prvi številčni stolpec prikazuje odstotkovno izpolnitev štirimesečnih kumulativnih dinamičnih planov, zadnji stolpec pa prikazuje štirimesečno odstotkovno izpolnitev celoletnih planov. Zadovoljive rezultate smo obeležili z zvezdicami.

Razumljivo je, da številčni odčitki le potrjujejo tisto, kar smo že rekli o položaju črnih stolpčev na barometru. Avtomobili še vedno zelo dobro vozijo, čeprav

so nekoliko popustili v hitrosti. Izboljšalo se je tudi fakturiranje, kar je pozitivno za podjetje in pa izplačevanje osebnih dohodkov, kar je dobro za prejemnike.

In kako so se odrezale naše proizvodne enote? Kot doslej, bomo tudi tokrat prikazali odstotkovno doseganje planov skupne proizvodnje posameznih proizvodnih enot oziroma vrst proizvodov. Poglejmo!

Cementarne	116,51*	22,91
Talni transport	86,09	7,65
Žerjavi, reduktorji	98,33	31,52
Turbine	63,00	18,18
Črpalke	79,28	25,90
Diesel-motorji	67,20	26,65
Strojní deli	140,00*	24,80
Stiskalnice	80,18	35,60*
Orodje	145,71*	51,00*
PE FI — skupno	86,84	22,45
PE MO	110,49*	34,11*
PE PK	88,87	31,64
PE VET	119,92*	42,76*

Podjetje — skupno	95,17	28,05
-------------------	-------	-------

Tudi v tem pregledu predstavlja prvi stolpec odstotkovno izpolnitev štirimesečnih kumulativnih dinamičnih planov, zadnji pa štirimesečno odstotkovno izpolnitev celoletnih planov. Da zadovoljive rezultate lažje najdemo, smo jih obeležili z zvezdicami. Zadovoljivost ocenjujemo pri prvem stolpcu s 100 %, pri dru-

gem pa s 33,33 %. Kljub temu, da rezultat ni zadovoljiv, saj znaša le 28,05 % namesto 33,33 %, ugotavljamo rahlo izboljšanje na ravni podjetja. V ta namen napravimo za isti kazalec t. j. za skupno proizvodnjo odstotkovni pregled po proizvodnih enotah za prve štiri mesece in tako potrdimo našo trditev. Poglejmo:

mesec	I	II	III	IV	skupno
PE FI	3,90	5,22	6,91	6,42	22,45
PE MO	8,13	7,69	8,06	10,23	34,11
PE PK	7,73	7,08	8,63	8,20	31,64
PE VET	10,52	11,08	11,26	9,90	42,76
Podjetje	6,01	6,44	7,72	7,88	28,05

Če si ogledamo zadnjo vrstico, vidimo, da številke iz meseca v mesec naraščajo, s čimer je naša trditev potrjena. To »izboljševanje« pa nas ne sme zadovoljiti, kajti:

— na ravni podjetja nismo v nobenem mesecu dosegli 8,33 %,

kolikor odpade na posamezen mesec, če 100 % letno zadolžitev delimo z 12 meseci. Potemtakem se skupni primanjkljaj veča,

— resda sta enotonski odlitek in ena tona gotovih izdelkov enako težka, nista pa enako vredna.

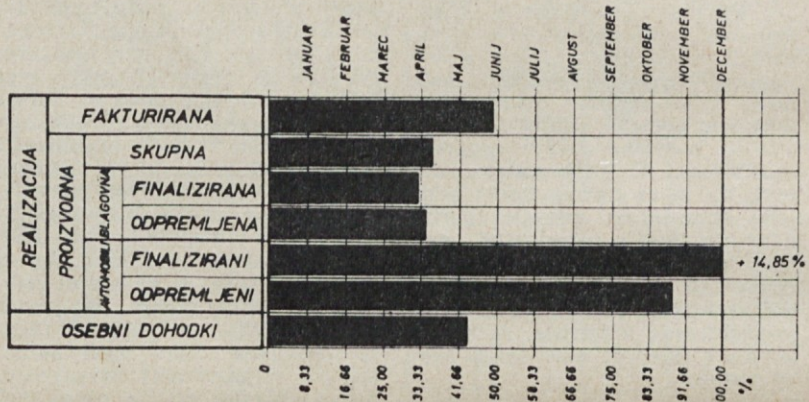
Zato ukrepajmo in omogočimo, da bo čimveč finalnih proizvodov zapustilo naše podjetje. In kako bo konec maja?

Barometer za maj

Konec maja bomo na našem barometru ugotavljali položaj črnih stolpcev nasproti pokončni črti »41,66 % — maj«. Beli prostor levo od nje predstavlja naše neizpolnjene obveze, medtem ko črni stolpčki, ki črto presegajo, prikazujejo dobre rezultate našega dela. Vsakokratno ponavljanje teh uvodnih besed zaradi njihove pomembnosti vsekakor ni odveč! Morda le še to: poslovno leto traja dvanaest mesecev — pet jih je že mimo, sedem pa še pred nami. Petmesečno poslovanje je stolpčke na barometru postavilo v sledeči položaj:

Prav gotovo bomo uprli pogled v oba skrajna položaja stolpčev, v najbolj zaostajajočega in tistega, ki je že ušel preko decembrske črte! To pomeni, da je finalizirana blagovna proizvodnja (izražena v tonah) zaostala za en mesec, medtem ko smo pri montaži avtomobilov že

Resda bi za dosedanje zaostajanje pri izpolnjevanju količinskega plana lahko navedli kup opravičljivih razlogov, toda tega ne bomo storili. Navedimo le to, da je poleg lastnih težav tudi mnogo od nas neodvisnih. Tako pridemo, žal, do malo čudnega zaključka, da je naš uspeh po-

presegli celoletni plan. No, prav gotovo ne bo sedaj PE PA dala rok v žep, temveč bo še naprej z enakim prizadevanjem poslovala in presegala plan, kakor tudi drži, da bo morala »ostala proizvodnja« krepko poprijeti, da bo nedoseženo ujela. Zato velja za mesec maj skoraj dobesedno isti komentar, kot smo ga podali pri barometru za mesec april.

Finančna realizacija	%	%
— fakturirana	126,05*	49,11*
Blagovna proizvodnja		
— skupna	93,13	35,88
— finalizirana	89,60	32,97
— odpremljena	93,57	34,38
— avtomobili-finalizirani	231,43*	114,85*
— avtomobili-odpremljeni	179,29*	88,97*
Osební dohodki		
— izplačani	104,81	43,29

Prvi številčni stolpec prikazuje odstotkovno izpolnitev petmesečnih kumulativnih dinamičnih planov, zadnji stolpec pa prikazuje petmesečno odstotkovno izpolnitev celoletnih planov. Zadovoljive rezultate smo obeležili z zvezdicami.

Tudi pri številčnih odčitkih se lahko sklicujemo na komentar v aprilu in ga ne ponavljamo. Morda le to, da so izplačani osebni dohodki ravno nekako v

slovanja v dokajšnji meri odvisen tudi od uspešnega odstranjevanja vseh vrst ovir.

In zaskrbljenost za prihodnje mesece? Prepričani smo, da se morajo prizadevanja minulih mesecev slej ko prej občutneje pokazati tudi v tonaži naših gotovih izdelkov.

Oglejmo si sedaj še številčne odčitke iz barometra.

Finančna realizacija	%	%
— fakturirana	126,05*	49,11*
Blagovna proizvodnja		
— skupna	93,13	35,88
— finalizirana	89,60	32,97
— odpremljena	93,57	34,38
— avtomobili-finalizirani	231,43*	114,85*
— avtomobili-odpremljeni	179,29*	88,97*

sredini med fakturirano in blagovno realizacijo, kar pa ni nič novega, saj je na teh dveh kazalcih osnovan naš samoupravni dogovor v zvezi z izplačilom osebnih dohodkov.

Kot običajno, pogledjmo tudi konec maja, kako so se odrezale naše proizvodne enote. Zato si bomo ogledali odstotkovno doseganje planov skupne proizvodnje, ki izgleda takole:

	%	%
Cementarne	100,40*	29,54
Talni transport	44,20	8,58
Žerjavi, reduktorji	80,99	34,46
Turbine	72,39	28,04
Črpalke	86,20	31,03
Diesel-motorji	73,25	36,56
Strojní deli	146,11*	27,97
Stiskalnice	85,10	48,00*
Orodje	144,09*	63,40*
PE FI — skupno	80,81	28,13
PE MO	110,97*	44,79*
PE PK	90,92	40,36
PE VET	124,17*	55,22*
Podjetje skupno	93,13	35,88

Tudi ta pregled je napravljen na isti način kot odčitki iz barometra: prvi številčni stolpec prikazuje odstotkovno izpolnitev petmesečnih kumulativnih dina-

mičnih planov, zadnji pa petmesečno odstotkovno izpolnitev celoletnih planov. Zadovoljive rezultate smo obeležili z zvezdicami (Nadaljevanje na 3. strani)

Uspešna proizvodnja

Delo je pred kratkim objavilo članek s tem naslovom, ki ga zaradi pomembnosti ponatiskujemo v celoti:

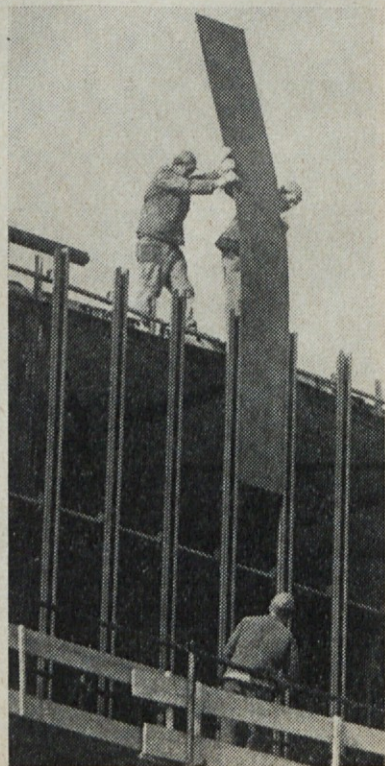
Industrijska proizvodnja je bila že v januarju za 10,9 % večja kot lani, v februarju pa je po naj-novejših podatkih presegla lanskó proizvodnjo v tem mesecu za 13,7 %, tako da znaša skupno povečanje v prvih dveh mesecih 12,2 %. Februarski uspeh je tem bolj značilen, ker je bilo letos povečanje od januarja do februarja občutnejše kot lani, čeprav je imel letošnji februar en delovni dan manj kot lanski.

V preteklem mesecu je bila zlasti visoka proizvodnja v elektroindustriji, ki je presegla lansko kar za 30 %. V prvih dveh mesecih je bila zlasti proizvodnja električnih gospodinskih aparatov kar za 60 % večja kot lani. Tudi v kovinski predelovalni industriji je v tem mesecu obseg proizvodnje za 17 % presegel lanski rezultat. Kemična industrija je zabeležila preseganje lanske proizvodnje za 15 % in industrija gradbenega materiala za 22 %. Pri živilski industriji imamo 18 odstotno povečanje nasproti lanskemu februarju, v papirni industriji pa je po januarskem zastoju proizvodnja presegla lansko za 11 %. Omeniti je še oživiljenje v tekstilni industriji s stopnjo povečanja za 12 %.

Manjšo proizvodnjo kakor lani so pretekli mesec zabeležili premogovniki, zaostala je tudi črna metalurgija, ker so morali na Jesenicah zaradi pomanjkanja koksa za nekaj časa zaustaviti obratovanje enega plavža in ene SM peči. Uspešno pa se leto razvija proizvodnja v industriji nekovin.

Ob rastoči proizvodnji se zaposlenost v slovenski industriji nadalje izboljšuje. V februarju je bilo v slovenski industriji zaposlenih 251.909 delavcev, kar je za 1073 več kot v januarju in za 10.297 več kot pred enim letom. O gibanju števila brezposelnih so nam na razpolago podatki šele za januar. V tem mesecu je bilo v Sloveniji 18.132 nezaposlenih, kar je za 13 % manj kot v lanskem januarju.

V jugoslovanskem merilu je industrija zabeležila pretekli mesec podoben napredek. Medtem ko je v januarju jugoslovanska industrija presegla lansko proizvodnjo za 11,1 % je v februarju narasla za 14 % nasproti istemu mesecu lani. Največji uspeh je zabeležilo ladjedelstvo s povečanjem za 50 % nasproti lanskemu februarju. Med republikami je le industrija Črne gore zaostala za lanskim letom.

Montaža

Sodelovanje Litostroj - Renault

Preteklo leto je avtomobilska industrija po vsem svetu ponovno napredovala, potem ko je pred tem dve leti stagnirala ali celo nazadovala. Poglejmo rezultate, ki jih je dosegel naš partner RENAULT.

V letu 1969 je RENAULT proizvedel 1.009.372 avtomobilov, od tega 911.264 osebnih, kar predstavlja 25 odstotkov več kot v letu 1968 oz. 30 odstotkov več kot v letu 1967.

Dolga leta so bili Francozi izrazito slabi izvozniki, tudi v osebnih avtomobilih. To se je spremenilo. V letu 1969 je RENAULT izvozil 526.097 avtomobilov, kar je 21,8 odstotka več kot

v letu 1968 in 38,6 odstotka več kot v letu 1967. RENAULT je tako postal prvi izvoznik avtomobilov v Franciji (45 odstotkov vseh izvoženih avtomobilov), saj je izvozil dvakrat več kot prva francoska firma za njim.

Največji je bil izvoz v države skupnega trga: 198.839 vozil (29,2 odstotka več kot v letu 1968). Po posameznih deželah je bil izvoz naslednji:

	1968	1969	povečanje
Zah. Nemčija	88.918	112.322	+ 26,3 %
Italija	19.551	33.235	+ 69,9 %
Benelux	45.353	53.282	+ 17,7 %

V dežele, s katerimi ima Francija urejeno prosto plačevanje (tkzv. dežele franka), je Renault v letu 1969 izvozil 70.528 vozil ali 22,9 odstotka več kot v letu 1968, ko jih je izvozil 57.358.

Bistveno je bil povečan izvoz tudi v Dansko (+ 38,5 odstotka), Švico (+ 23 odstotkov) in Veliko Britanijo (+ 16,3 odstotka).

V ostale dežele sveta je Renault izvozil 221.752 vozil proti 193.688 v letu 1968 (+ 14,4 odstotka). Tako je npr. izvoz v Španijo obsegal 81.793 avtomobilov (70 odstotkov vseh francoskih avtomobilov), v Kanado 11 tisoč (tudi 70 odstotkov). Zanimiv je podatek, da je npr. od 10.393 francoskih avtomobilov, izvoženih v Meksiko, bilo kar 10.337 Renaultov.

V dežele vzhodne Evrope je Renault izvozil 25.155 avtomobilov, dočim je bilo vseh francoskih 35.563.

Renaultove montažne tovarne po svetu pa so v letu 1969 po vsem svetu proizvedle 298.509 avtomobilov nasproti 248.511 v letu 1968. V naslednjem navajamo podatke za glavne montažne tovarne:

	avtomobilov
Južna Afrika	3.935
Alžirija	12.963
Argentina	20.686
Avstralija	5.178
Belgija	110.667
Bolgarija	2.486
Kanada	9.718
Čile	1.100
Zlata Obala	2.344
Španija	84.862
Irska	1.880
Maroko	8.330
Meksiko	12.700
Portugalska	4.300
Romunija	12.692
Venezuela	2.120

K tem se je konec leta pridružil še LITOSTROJ v Jugoslaviji, v pripravi pa je proizvodnja v Kolumbiji in Turčiji.

Naš barometer

(Nadaljevanje z 2. strani)

cami. Zadovoljivost pa ocenjujejo pri prvem stolpcu s 100 % in več, pri drugem pa s preko 41,66 %. Do te nekoliko čudne številke pridemo tako, če pet mesecev pomnožimo z 8,33 odstotka, kolikor odpade na posamičen mesec, če celoten 100 od-

mesec	I	II	III	IV	V	Skupno
PE FI	3,90	5,22	6,91	6,42	5,68	28,13
PE MO	8,13	7,69	8,06	10,23	10,68	44,79
PE PK	7,73	7,08	8,63	8,20	8,72	40,36
PE VET	10,52	11,08	11,26	9,90	12,46	55,22
Podjetje	6,01	6,44	7,72	7,88	7,83	35,88

Odstotki posameznih enot med seboj niso enakovredni. Kljub temu pa nam marsikaj povedo. Toda pustimo enote in njihovo medsebojno odvisnost ter rajši povejmo nekaj besed o podjetju.

Ker smo v prvih petih mesecih izpolnjevali letni plan le po 7 odstotkov na mesec, ga moramo v naslednjih sedmih mesecih več kot 9 odstotno, če hočemo

stoten plan delimo z dvanajst. Torej bi morali vsak mesec izvršiti najmanj 8,33 odstotka celoletnega plana, da bi bili na tekočem. Tako opredeljen odstotkovni pregled po proizvodnih enotah za zadnjih pet mesecev izgleda takole:

zadovoljivo izpolniti letni plan. In če odstotke prevedemo v tonažo, to pomeni, da smo v prvih petih mesecih proizvedli povprečno 1.525 ton skupne proizvodnje na mesec, v naslednjih sedmih mesecih pa nas čaka povprečno 1.950 ton na mesec!

Zato nestrpnost pričakujemo, kako bo konec junija.

N. V.

Tik pred zaključkom redakcije smo izvedeli še naslednjo novico:

V Tokiu mora vsak kupec novega avtomobila na policiji natančno pokazati, kje bo svoj avto parkiral. Šele ko se policija prepriča, da ima kupec res parkirni prostor zagotovljen, mu dovolijo registracijo.

Spričo gradnje na parkirni ploščadi pri Metalki in spričo dejstva, da garažna hiša za sodiščem še ne bo tako kmalu nared, lahko v naslednjih letih pričakujemo podoben ukrep ljubljanskih mestnih očetov.

Zavarovalnice po vsem svetu se borijo proti maksimodu. Ugotovljeno je, da se maksimodu zapleta med pedala in prestavno ročico in da je lahko vzrok grdim karambolom. Zato priporočajo še naprej uporabo minikril, ki se nimajo kam zapletati in pri katerih so karamboli manj nevarni...

OBISKALI SO NAS

Pred kratkim nas je na svoji poti po Sloveniji obiskal in si ogledal našo tovarno odpravnik poslov kitajskega poslanstva v Jugoslaviji. Na sliki je odpravnik poslov s sodelavcema v pogovoru s predstavniki Litostroja

DOPUSTI - JLA - DOPUSTI

ZARADI NEPRAVILNE RAZLAGE PREDPISOV O IZKORIŠČANJU LETNEGA DOPUSTA ŽELIMO OBRAZLOŽITI IN POJASNITI NEKATERA DOLOCILA TEH PREDPISOV.

Letni dopust predstavlja eno temeljnih pravic delavca, ki izvirajo iz delovnega razmerja. Na letnem dopustu se delavec fizično in psihično sprosti, od česar imata korist tako delovna

organizacija kot delavec. Zaradi tega delavca ne smemo prikrajšati za letni dopust, delavec se tej pravici tudi ne more odreči.

Delavec si pridobi pravico do letnega dopusta po enajstih mesecih neprekinjenega dela, in sicer tako, da ga uporabi v istem koledarskem letu. Delavec uporabi svoj letni dopust v tisti delovni organizaciji, kjer si je to pravico pridobil. Te pravice ne izgubi takrat, če gre na delo v drugo delovno organizacijo. To pomeni, da je delovna organizacija dolžna zagotoviti delavcu dopust vse do razrešitve delovne dolžnosti, oziroma do preteka odpovednega roka. Če pa delovna organizacija, kamor delavec odhaja, obljubi delavcu, da mu bo omogočila izkoriščanje dopusta, to določilo ne velja.

V primeru, da delavec odide v drugo delovno organizacijo, a še nima 11 mesecev neprekinjenega dela, ima v roku treh dni po prenehanju dela pravico do letnega dopusta v delovni organizaciji, pri kateri se je zaposlil. To velja šele po enajstih mesecih dela, računajoč tudi čas, ki ga je delavec prebil na delu v prejšnji organizaciji. Odpovednega roka ne smemo šteti kot čas, v katerem bi imel delavec manj pravic iz delovnega razmerja. Delovna organizacija je dolžna delavcu omogočiti, da porabi svoj dopust po določenih splošnega akta. Če tega delovna organizacija ne bi storila, bi prekršila 144. čl. TZDR.

Delavcu je treba omogočiti letni dopust tudi v primeru, ko se le-ta sporazume za krajši odpovedni rok, kot je določen v splošnem aktu. Delovna organizacija mora pred razrešitvijo napraviti vse potrebne ukrepe, da delavcu omogoči izkoriščanje dopusta do prekinitve oziroma prenehanja dela.

Največ pritožb glede letnega dopusta gre na račun delavcev, ki odhajajo ali prihajajo iz JLA. Vedeti moramo, da delavcu ob odhodu v JLA ne preneha delo v delovni organizaciji, temveč da ostane še naprej član delovne skupnosti in ima zato pravico, da se takoj po odslužitvi vojnega roka vrne na delo v isto delovno organizacijo. To pomeni, da v času njegove odsotnosti vse dolžnosti in pravice, ki si jih je pridobil pri delu in na podlagi dela, mirujejo. Za tistega, ki se je vrnil iz JLA in nadaljuje z delom, velja določba, da glede pravice do letnega dopusta ni

prekinil z delom. (Po našem splošnem aktu velja rok petih dni za ponovni pričetek dela.)

Če je torej delavec pred odhodom v JLA porabil letni dopust, čeprav morda neposredno pred odhodom, ima po vrnitvi iz JLA vseeno pravico do letnega dopusta v koledarskem letu, ko letnega dopusta še ni imel. Do tega ima pravico, čeprav bi ga hotel izkoristiti takoj po vrnitvi.

Delavci, ki si pred odhodom v JLA še niso pridobili pravice do rednega letnega dopusta, imajo pravico do izrednega dopusta in to:

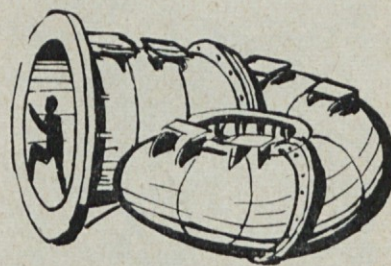
- če je doma v Ljubljani 1 dan
- če stanuje zunaj Ljubljane 2 dni
- če je iz druge republike 3 dni.

Ta pravica gre delavcu le v primeru, če le-ta ne izpolnjuje pogojev za doseg letnega dopusta, oziroma če je izkoristil letni dopust takrat, ko še ni prejel poziva za JLA.

Posebna določila veljajo tudi za delavce, ki so zboleli med služenjem vojnega roka, bolezen pa traja še po izteku tega roka. Po pojasnilih zveznega sekretariata za delo velja, da je delovna organizacija dolžna ponovno sprejeti na delo delavca, ki se je vrnil iz JLA, kolikor se takšen delavec javi na delo po odpustu iz JLA v roku, kot je določen v splošnem aktu delovne organizacije. Dejstvo, da delavec zaradi bolezni ne more začeti z delom, ne vpliva na njegove pravice iz delovnega razmerja in iz zdravstvenega zavarovanja. To pomeni, da bi delavec od dneva, ko se je prijavil delovni organizaciji, šlo nadomestilo osebnega dohodka za prvih 30 dni na račun delovne organizacije, od 30. dne dalje pa na račun fonda zdravstvenega zavarovanja.

Ker so bile pred časom sprejete spremembe pravilnika o delitvi dohodka, osebnih dohodkov in drugih prejemkov in s tem v zvezi tudi sistem točk za posamezna delovna mesta, bi želeli pojasniti, kakšen vpliv imajo te spremembe na dolžino letnega dopusta v tekočem letu. Letni dopust za leto 1970 je še naprej določen na podlagi meril pravilnika o delovnih razmerjih. Za osnovo ocenitve delovnega mesta vzamemo po 135. čl. tisto število točk, ki ga določa delavčeva individualna analitska stopnja. Vse ostale osnove iz pravilnika ostanejo prav tako nespremenjene. Skupni zbir točk, ki velja za obračun osebnega dohodka, torej ni podlaga za določitev dolžine letnega dopusta, oziroma števila točk po 135. čl. pravilnika o delovnih razmerjih.

m. k.

lovalci avtomobilov jih bodo ponujali kupcem 160.000 več. Pri tem uvozu vozil sploh nismo upoštevali.

Čeprav smo se morda v naših predvidevanjih malo uštel, vendar vidimo, da bomo izdelali veliko več avtomobilov, kot jih bomo lahko prodali. Ta pojav pa bo seveda izredno negativno vplival tudi na druge industrijske panoge našega gospodarstva.

PO POTEH PRVEGA MAJA

ZA PRAZNIK DELA, V TREH PRAZNIČNIH DNEH SI DELOVNI ČLOVEK POIŠČE PREPOTREBNI ODDIH BODISI V NARAVI, KAMOR GRE PEŠ ALI Z AVTOM ALI PA DOMA, KJER POČIVA IN SI TAKO NABIRA NOVIH MOČI ZA TA NORI, DIVJI RITEM DELA DANŠNJEGA ČASA.

Da bi zvedeli, kje in kako so praznovali člani našega kolektiva, smo nekatere izmed njih povprašali, kako so prebili praznične dni.

Vsem smo postavili enaka vprašanja:

1. Kje ste praznovali prvi maj?
2. Koliko ste potrošili med prazniki?
3. Ste praznovanje že prej planirali?

JANEZ SOTLAR, kurir

Na predvečer prvega maja sem igral na svoj instrument v triu na Rožniku. Prav tako sem igral na Rožniku tudi drugi dan že ob pol petih zjutraj. Takrat se je na Rožniku, tradicionalnem ljubljanskem prvomajskem zbirališču, zbralo kar precej ljudi. Tiste dni sem tudi sodeloval v litostrojski godbi na pihala, ki je prispevala k prazničnemu vzdušju na mladinski proslavi ob taborniškem ognju na Šišenskem hribu.

Porabil sem približno 2000 starih dinarjev.

V triu sem igral le po naključju. Fantje so me dobili doma, obljubil sem jim in igrali smo.

FRANC STIBRIČ, vratar

Zjutraj prvega maja sem iz službe šel domov spat. Drugi dan sem imel zopet ves dan službo in tako mi je minil prvi maj, praznik dela pri delu.

Ker nisem nikjer bil, tudi porabil nisem ničesar.

Že nekaj časa prej sem vedel, da bom imel vratarsko službo v času praznikov.

MARTA TERTNIK, administratorka

Med prvomajskimi prazniki sem bila z možem v Italiji. V organizaciji Kompas sva obiskala Firence, Rim, Neapelj in Capri. Od teh mest so mi bile najbolj

všeč Firence. V Rimu nas je doletela stavka komunalnih služb in zaradi preusmerjanja prometa smo se od predmestja Rima do hotela vozili kar tri ure. Rim se mi zdi preveč skomercializiran, saj moraš za vsak malenkosten razgled plačati nekaj sto lir. V Rimu sva bila z možem le kot turista in ne kot romarja.

Na potovanju sva porabila precej več kot sva nameravala, saj je bilo to čudovito potovanje kar precej dolgo.

Takšno pot v Italijo sva planirala že prej, saj sem si na to potovanje želela iti že 25 let, odkar sem poročena. Prav na sedemnajsti rojstni dan svojega sina sem bila na vrhu Petrove cerkve.

IVA SIROTKA, luknjačica

Prvomajske praznike sem praznovala kar doma, v Žužemberku.

Med prazniki sem potrošila toliko, kot velja vozovnica za avtobus do Žužemberka in nazaj.

Obisk na domu sem predvidela že pred časom.

JOŽE ŠUŠTERŠIČ, polirec avtomobilov

Med prvomajskimi prazniki sem doma, v Marenči vasi na Dolenjskem, grabil listje in okopal vinograd.

Žena me ni pustila, da bi dosti »lumpal«, zato tudi nisem mnogo porabil.

Za praznike nisem imel posebnih načrtov.

AVGUST BEGUŠ, livar

Za prvomajске praznike sem bil doma v Podbrdu. Cesta za Podbrdo je bila zaradi visokih snežnih zametov zaprta kar štiri mesece in pol. Prav za prvi maj pa so odprli cesto čez Petrovo brdo.

Prav za praznike se je brat vrnil iz bolnišnice, pa smo šli malo »polumpat«.

Če sem mnogo porabil? Sicer pa je tako ali tako vse zelo drago.

Že prej sem predvidel, da bom prvomajske praznike tako preživel.

Prof. MIRKO HROVAT, analitik medsebojnih odnosov

Prvomajski prazniki so bili res v znamenju dela: sedem dežel, sedeminsedemdeset vdihov, 777 vtisov. Bilo je »veliko mešano«: sonce — dež, velike oči — majhen želodec, suho grlo — mokri čevlji.

Porabil sem manj, kot bi lahko in več, kot sem nameraval.

To praznovanje so namesto mene planirali že drugi.

Inž. ANTON PAPEŽ, tehnični vodja VET

Na prvi dan, na praznik, sem šel po očeta in skupaj z njim smo se z avtom odpeljali na izlet v Krško, Čateške toplice in preko Celja nazaj v Ljubljano.

Za praznike nisem porabil skoraj nič, razen seveda nekaj denarja za gorivo. Na ta izlet smo nameravali že prej, saj si je oče želel po dvanajstih letih spet videti Krško, kjer smo nekaj živel.

RUDI VEBER, skoblar

Čez prvi maj sem bil doma v Pušalu pri Škofji Loki. Drugega maja pa sva šla z ženo v Dolenjske in Šmarješke toplice. Drugega maja smo šli na pot zato, da bi se izognili prometni gneči prvega maja, ko so ljudje odhajali na izlete in tretjega maja, ko so se izletniki vračali domov.

Za praznike nismo porabili mnogo, saj smo odšli k sorodnikom.

Že prej sem planiral, da bova med prvomajskimi prazniki z ženo odšla na Dolenjsko.

FRANC ŠUŠTARŠIČ, šofer

Prvega maja sem bil z družino na Golteh, nato pa smo se odpeljali v Črno, Prevalje in preko Dravograda v Velikovec in Celovec. To je bil le enodnevni izlet, drugi dan praznikov pa smo šli na polhograjsko Grmado.

Na prvomajskih izletih nisem porabil veliko, saj sem imel stroške le z nakupom goriva in kosila.

Za prvomajske praznike smo planirali popolnoma drugačne izlete, žal pa smo se zaradi bolezni v družini morali odločiti za drugačno in krajšo pot.

Obvestila vojaškega referata

Obveščamo člane enot CZ podjetja, da izpopolnjujejo kartone in izdajajo nove knjižice obveznikov civilne zaščite enotno za vso Slovenijo.

Knjižico morajo obvezniki nositi s seboj v naslednjih primerih:

- po razglasitvi mobilizacije,
- na vajah, tečajih in pri pouku CZ.

V knjižici je vpisano zborna mesto enote, v katero je član vključen, tečaji, ki jih je obiskoval in udeležba na vajah.

Obvezniki CZ morajo v 8 dneh obvezno javljati vojaškemu referentu podjetja naslednje spremembe:

- spremembo bivališča ali stanovanja,
- začasno odsotnost,
- žene — spremembo primka,

Pri odhodu iz podjetja je obveznik CZ dolžan vrniti knjižico obveznika CZ vojaškemu referentu podjetja.

Obvezniki CZ so dolžni sodelovati v CZ od dopolnjenega 16. do dopolnjenega 65. leta starosti.

Prosimo vse vojaške obveznike in obveznike nabornike, da se javijo pri vojaškem referentu podjetja, ko dobijo pozive in vabila od organov za narodno obrambo. V primerih, da zadeve ne more urediti vojaški referat, zahteva za take izhode vojaških obveznikov refundacijo osebnega dohodka. Enako velja za pouk predvojaške vzgoje obveznikov nabornikov, ali vojaške vaje vojnih obveznikov. Pri teh primerih imamo težave pri obračunu osebnega dohodka, ker prizadeti ne prinašajo pravočasno potrdil za refundacijo.

Sonja Mravljia

OBVESTILO

Vsi delavci, ki so bili od leta 1949 dalje zaposleni v Litostroju na delovnih mestih žerjavovodij v MO, kakor tudi delavci, ki so še zaposleni na takih delovnih mestih, pa jim še ni priznana benificirana delovna doba, lahko s pričami dokažejo svojo upravičenost do povečanja zavarovalne dobe.

Svoje pravice lahko uveljavljajo prek posebne komisije pri UOP v roku treh mesecev in sicer od 15. maja naprej. Ostala obvestila lahko dobite v kadrovske službi podjetja, soba številka 13.

SORIŠKA PLANINA V SONCU

Spričo visokega snega in s tem otežkočenega pristopa je litostrojska koč na planini v pretekli zimi sprejela le redke goste. Pravzaprav je oživela šele proti koncu aprila, ko so jo spet obiskali litostrojski smučarji za svoje VIII. tekmovanje v teku, veleslalomu in skokih.

Kratka slikana reportaža s tega srečanja, posneta skozi objektiv našega priznanega fotografa ing. Oskarja Dolenca, bo tudi tistim, ki so ostali doma, približala delček sonca in doživetij z zasnežene planine.

... 58 ... 59 ... smuk!

In že gre kot za šalo, z rahlo tesnobo sicer, vendar korajžno prvim vratom nasproti

TEHNIČNI REZULTATI:

Tek: — 2 km

1. Miro Žibert, GKS	7,23
2. Alojz Rupnik, TS	7,43
3. Ivan Klemenčič, GKS	7,58
4. Vinko Udovič, TS	9,25
5. Janez Kalan, PE — MO	9,55

Skoki:

1. Milan Keber, ICL	35 m
2. Marijan Klemen, GKS	34,5 m
3.—5. Janez Hafner, PE — FI	33,5 m
Janez Kalan, PE — MO	33,5 m
Ivan Klemenčič, GKS	33,5 m

Veleslalom:

1. Janez Kalan, PE — MO	49,8
2. Alojz Rupnik, TS	54,3
3. Janez Hafner, PE — FI	55,0
4. Ivan Klemenčič, GKS	55,3
5. Ignac Giacomelli, TS	55,6
6. Milan Keber, ICL	56,2

Kombinacija
(tek, skoki, veleslalom)

1.—2. Janez Kalan, PE — MO	10 točk
Alojz Rupnik, TS	10 točk
3. Ivan Klemenčič, GKS	11 točk
4. Milan Keber, ICL	14 točk
5. Marijan Klemen, GKS	15 točk

Ekipna uvrstitev:

1. GKS (Žibert, Klemen, Klemenčič)	14 točk
2. TS (Rupnik, Udovič, Giacomelli)	19 točk
3. PE — MO (Kalan, Grom, Peternejl)	28 točk
4. ICL (Keber, Grom, Šmid)	33,5 točke
5. PE — FI (Mlinar, Hafner, Langenvalter, Bolha)	35 točk

ETO

Oba prehodna pokala in lične plakete z nagradami čakajo zmagovalce

»Mehek pristane« tudi za težje kalibre

Ni videti strmo, poprečna brzina prvih pa je bila vendar okrog 65 km/h

Stil sicer zanemarjamo, borbenost pa zasluži najvišjo oceno

Čestitke za »ZLATO SMUČKO 70« Janezu Kalanu

Nesreča ne počiva, v njej pa se kali tovarništvo

13 ali 15, 130 ali 150 m — Sorica ali Planica — odmeriti je treba natančno in pošteno

NA DRUGO STRAN SVETA

1. del

Če bi v Ljubljani zapičili v tla dovolj dolgo iglo in prebodli zemeljsko kroglo skozi njeno središče, bi konica pogledala na dan v Tihem oceanu samo 3000 km daleč od kraja, kjer je 18. aprila letos srečno pristal nesrečni Apollo 13 in 2000 kilometrov od mesta Auckland na Novi Zelandiji, kjer se je v tistih dneh mudil predstavnik Litostroja, da se dogovori o dobavi turbin za tamkajšnjo HE Mangapapa.

Na robu poročila s te najdaljše možne službene poti se je nabrala kopica beležk o dogodkih in vtisih. Razširimo danes pripoved tistih, ki govorijo o doživetjih v letalih, kjer presediš približno 28 ur, preden se izkrcaš na Novi Zelandiji ali se vrneš od tam v domovino.

Pred startom

Ameriška letalska družba Pan American se hvali, da ima največ izkušenj. Ljudje v svetu se sicer ne boje letenja, toda občutek večje varnosti vendarle odloča. Le tako si lahko razlagam, zakaj so letala PA vedno polna. Tudi Boeing 707, ki naj bi brez vmesnega pristanka poletel iz Londona v Los Angeles v Kaliforniji, se je napolnil do zadnjega sedea.

Našemu JAT-u v prid naj napišem, da kasne tudi veliki: iz Londona smo odleteli s skoro dveurno zamudo. Dodam naj še, da smo najprej pristali v San Franciscu namesto v Los Angelesu. JAT-u sem tokrat napol odpuštil, da me je pred leti izkrcal v Titogradu namesto v Dubrovniku. Odpuščanje ni bilo popolno, ker sem moral nato do Dubrovnika potovati 6 ur stoje v prepolnem avtobusu, Los Angeles pa sem dosegel pičlo uro kasneje udobno v letalu.

Pred startom v Londonu je posadka letala najprej pregledala, če ni morda na policah nad sedeži kak težak ali trd kos prtljage in da so vsi potniki privezani na svojih sedežih z varnostnimi pasovi. Nato so nam obrazložili uporabo maske za kisik in rešilnih pasov, če bi bilo letalo prisiljeno pristati zasilno na morju.

11 ur 11 kilometrov visoko

Na potovalni višini je vedno lepo vreme in vožnja zato na splošno mirna, da je brez nevarnosti mogoče nality kozarec do roba. Dovoljeno je kaditi in se odvezati. Če mora letalo izjemoma skozi visoko meglo ali oblake, ponovno zagore svarilni napisi, da se je treba privezati in ugasniti cigarete. Toda te vrste motnje so redke, ker se pilot oblaikom po možnosti umakne. Ne more pa se umakniti nevidnim zračnim vrtincem, ki nastajajo, kjer se križajo zračni tokovi. Zato se letalo brez vidnega vzroka včasih prav neprijetno strese. Nisem pričakoval, da so prav nad oceani te vrste motenj precej pogoste.

Zanimivo je bilo najprej pobrsati po literaturi v malhi sedeža. Brošuri z varnostnimi predpisi potniki niso posvetili posebne pozornosti. Tudi jedilnemu listu za kosilo ne, saj letalo ni restavracija in te v pogledu jedi postavijo pred dejstvo. Pač pa se vsakdo toliko bolj poglobi v cenik pijač, ki so proti posebnemu plačilu na voljo od piva preko najrazličnejših vin do vodke, viskija in džina. Vabilo na »drink« je dober povod za navezovanje družbe s sopotnikom, če le ni Anglež, da z vabilom užališ njegovo nedotakljivo privatnost. Ko se

šalkah slišiš tudi zvok dveurnega filma, ki ga predvajajo hkrati na več manjših platnih, obešenih v hodniku med sedeži. Neizbežno, film je bil — kavbojka!

Ko se naveličaš slušalke, lahko bereš. Na voljo so mnogi časopisi in revije. Le za pretegnitev nog po tolikšem sedenju je slabo poskrbljeno. Lahko se sicer dvigneš in odideš proti kamricam v repu, toda postajati na hodniku ne smeš, ker je prevelik promet.

Pod nami je bilo le megljeno morje. Šele nad ameriško celino se je vreme izboljšalo. Bilo je mogoče videti s soncem obsijano verigo Skalnatega pogorja. Pri nas doma je bila takrat že dve zjutraj, tu še ni bil čas niti za večerjo.

Poslednja usluga posadke je bila topla ovlažena brisača, da smo si umili obraz in roke ter osveženi izstopili na kalifornijska tla.

Čas se šali

Že od nekdanj! Po podatkih zgodovine je menda prvič zagodel pomorščakom Magellanove ekspedicije, ki se je s petimi ladjami leta 1519 odpravila na pot okrog sveta iz Sanlucara pri Sevilli v Španiji. Krenili so preko Atlantika, obpluli Južno Ameriko in se preko Pacifika ter okrog Afrike po dveh letih vrnili do-

L. Šolc, dipl. ing.

mov. Ob povratku so v Španiji ugotovili, da se datum v ladijskih dnevnikih ni ujema z datumom v Sevilli. Po njihovem so se vrnili v torek, v Sevilli je bila že sredo!

Zakaj so po datumu zaostali za en dan? Čas so merili po soncu: ko je doseglo svojo najvišjo lego na nebu, je bil poldan. Potovali so proti zahodu, torej v isti smeri kot sonce. Njihovi poldnevi so bili zato vedno kasnejši kot v Španiji. Pri polni obkrožitvi zemlje je skupna zakasnitev nanesla 24 ur... Če bi se Magellan odločil za potovanje proti vzhodu, bi datum v Španiji za cel dan prehitel.

Dandanes se potniki okrog sveta v datumu ne morejo več zmotiti. Poleg istega uradnega časa v pasovih po 15 dolžinskih stopinj je namreč uvedena mednarodna datumska meja. Ta nevidna črta, ki je položena približno po 180. poldnevniku in poteka torej s severnega na južni tečaj, pomeni mejo med včeraj, danes in jutri. Potniki, ki jo prekoračijo v smeri vzhod—zahod se v koledarju pomaknejo za en dan naprej; potniki v obratni smeri pa isti dan ponove.

Prav zaradi uradnih časov in mednarodne datumske meje se čas pozabava tudi z modernim hitrim popotnikom: ni več nujno, da ima njegov dan 24 ur ali da se konča prav s polnočjo...

Ena noč, trije datumi

Kdor je preletel Tihi ocean, je zanj Atlantik samo še luža. Moderno reakcijsko letalo DC 8 družbe Air New Zealand je pri hitrosti 900 km na uro potrebovalo za prelet v jugozahodni smeri iz Los Angelesa do Aucklanda 15 ur in 15 minut. Medtem smo pristali samo enkrat in sicer na Tahitiju, kjer so si stroji privoščili dobro uro odmora. Polet sam je torej trajal 14 ur, kar je dvakrat toliko, kot potrebuje letalo iz Evrope v Ameriko.

Iz Los Angelesa smo poleteli v petek zvečer, ko je Kalifornijo objemala že noč. Leteli smo za soncem in tako noč podaljševali. Ob pogledu skozi okno se je kazalo jasno nebo, prepreženo z rimskimi cestami in posejano s svetlimi zvezdami v drugačnih skupinah, kot jih gledamo na našem nebu. Kos krila je odseval v utripajoči svetlobi rdeče signalne luči, enakomerni hrup motorjev je po svoje prispeval k svojevrstnemu občutku, da pla-

vamo nad neizmernostjo Pacifika.

Na Tahitiju, kjer smo pristali v soboto zgodaj zjutraj, je bila še tema. Šele nekaj ur za tem, ko je letalo nadaljevalo svojo pot, je nizek in modro se svetlikajoči pas na obzorju pričel naznati, da nas z vzhoda lovi dan. Modra barva se je pričela prelivati v rdečo, ta pa v rumeno, ki je vse bolj in bolj osvajala celoten obok neba. Še preden so zvezde ugasnile, so po zvočniku objavili prestop mednarodne datumske meje. Sobota je za nas minila in pričela se je nedelja. V nedeljo zjutraj ob belem dnevu smo se nato izkrcali v Aucklandu.

Noč, ki je bila dolga približno 14 ur in je obsegala kar tri datume, je minila še dosti hitro. Sherry mi je namazal jezik za razgovor s sosedo z Nove Zelandije, katere starši so bili še Čehi, novozelandsko vino med večerjo pa mi je pomagalo prikljati spanec. Po okusu me je vino močno spominjalo na dalmatince. Takrat še nisem vedel, zakaj.

Nedelja dolga 44 ur

Z Nove Zelandije sem se vračal po isti poti in odletel iz Aucklanda po dveh tednih v nedeljo minuto pred polnočjo. Čeprav je bilo 24 ur nedelje že za mano, sem zaradi ponovitve datuma na mednarodni datumski meji prišel v Los Angeles še istega dne ob 18.00, tako da mi je ostalo še šest ur nedelje. Čas mi je torej na povratku z izredno dolgim dnevom plačal odškodnino za datume, ki so se prehitro zvrstili na potovanju tja.

Do Los Angelesa sem se vračal prav tako z novozelandskim letalom. Družba Air New Zealand ima skromnejšo reklamno

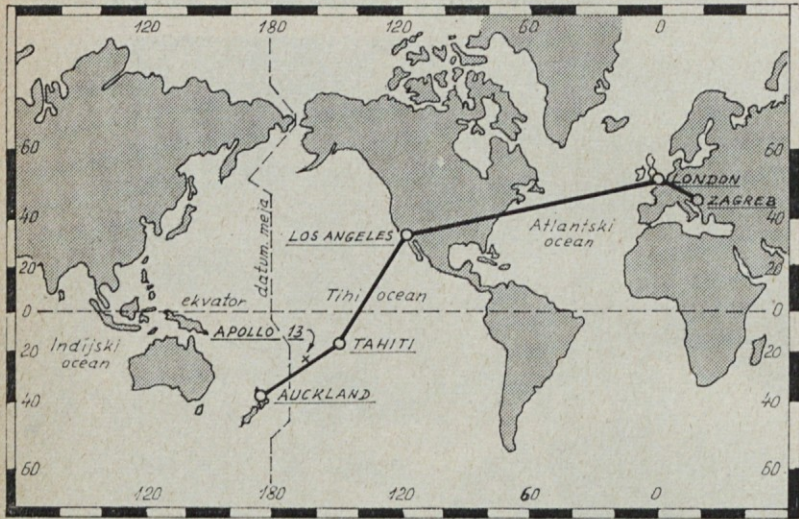
krilatiko kot Pan American. Trdi le, da je za vsakim DC8 več kot četrto stoletja njenih izkušenj. Temu manj težkemu geslu dajem prednost: letala niso polno zasedena, vožnja je torej udobnejša in bolj se izraža osebna pozornost do potnikov, ki jo poudarjajo vse letalske družbe. Če se pa kaj zgodi, je prav vseeno, katero geslo je odpovedalo, ker potnikov zobje itak nikoli več ne bole.

Na voljo sem imel kar tri sedeže, po katerih sem se udobno zleknil. Komaj sem se navadil na novozelandski ritem dela in počitka, ki se razlikuje od našega za celih 12 ur, je že bilo treba odpotovati in se prilagajati novemu utripu časa. Nelagodnosti spremembe sem lahko odgovoril z izdatnim dremanjem. Usedel sem se le, ko je strežajka z izročitvijo jedilnega lista vljudno opozorila, da se bliža čas obeda.

Ob oknu nasproti mojega je sedela deklica kakih 16 let, ki se je skoraj ni dotaknila. Čez ramo je imela obešeno preprosto torbico. Desnico je neprestano tiščala v njej in gibala s prsti. Dolgo mi je bila uganka, kaj počne nja z roko. Šele, ko je proti Los Angelesu začela premikati tudi ustnice, sem spoznal, da moli rožni venec. Vsi potniki torej le niso hladnokrvni.

Čeprav smo leteli pretežno pri belem dnevu, skozi okno ni bilo kaj gledati, saj je megljeno morje povsod enako. Proti poldnevju so se megle razpršile in mogoč je bil pogled navzdol do sivine na videz brezkončnega morja. Otok Tahiti me je presenetil z visokimi in ostrimi vršaci, kakršnih nisem pričakoval.

(Prihodnjič bomo brali še o drugih doživetjih na potovanju)

V takem primeru morajo potniki kar najhitreje v rešilne čolne, ker ostane letalo na gladini le nekaj minut. Baje se dobro izurjeni posadki posreči evakuirati vse potnike v pičli minuti skozi redne in zasilne izhode. Usodi sem vsekakor hvaležen, da nisem imel priložnosti kontrolirati te trditve, čeprav so rešilni čolni opremljeni s hrano, pitno vodo, lučmi in radijskim oddajnikom in čeprav izzvene navodila tako rožnato, kot da pristanek na morju ni niti najmanj nevaren.

Med tem ko je letalo drselo proti startni pisti, se je oglasil kapetan. Sporočil je nekaj podatkov o trajanju poleta, višini in vremenu na poti. — Opis vremena je zaradi pomiritve potnikov vedno nekoliko ugodnejši kot v resnici, razen če ni povsem jasno. Zato izkušen potnik, ki v živčnosti rad bruha, preudarno pripravi vrečko že ob »delno oblačnem« vremenu. V splošnem pa je ta zabava redka, ker so potniki v pretežni večini povsem hladnokrvni.

prijazna strežajka skloni k potniku z vprašanjem, kaj želi, naj tudi Kranjec ne stiska deviz. Na višini ima že lahek požirek čudodelen pliv: pozabiš, da si v letalu, postaneš zgovoren in še lačen povrhu.

Zadnje je potrebno, ker obedi nikakor niso skopi, niti slabi! Toda bolj kot kakovost jedi sem občudoval izurjenost in neutrudljivost treh strežajk. Ni šala servirati 170 obedov v nabito polnem letalu, pri čemer je treba streči še nešteti drobnim željam nekaterih mamic na prvih sedežih, ki potujejo s svojimi malimi kričaji, in se pri vsem tem po službenih pravilih prijazno smehljajo. Ta dekleta bi si morali ogledati naši gostinci!

Čas med kosilom in večerjo sem preživel v »gledališču v zraku«, za katerega so prirejeni samo Boeningi 707. Za dva dolarja in pol kupiš slušalko. Po izbiri na gumbu, s katerim upravljaš sam, lahko poslušаш resno ali zabavno glasbo ali pa se celo učiš tujih jezikov. Po slu-

PARADA OB DNEVU USTANOVITVE OF

Ob praznovanju 27. aprila, dneva ustanovitve OF Slovenije in ob 100-letnici gasilstva na Slovenskem je bila v Ljubljani dne 26. aprila letos organizirana parada.

Na tej paradi so sodelovali tudi naši poklicni gasilci in enote civilne zaštite podjetja. Na paradi je sodelovalo 25 naših poklicnih gasilcev, enote civilne zaštite z delno tehnično opremo pa so bile v sestavi članov zvez in obveščanja, protipožarne službe, inženirsko tehnične službe in RBK službe. Parade se je udeležilo 62 članov civilne zaštite našega podjetja.

Štab civilne zaštite podjetja je sklenil, da bodo člani, ki so sodelovali na paradi, oproščeni vaj CZ v mesecu juniju.

varnost(ne) varnost—varnost

Sivi ponedeljki

Poldrugi milijon delavcev ima »plave ponedeljke«. Ta številka se nanaša na Anglijo. Poglejmo sedaj, kako gre v tem oziru drugod.

Protislovno se sliši, pa bo vendarle res: mnogi moški in ženske v poklicih bi bili bolj zdravi, če bi delali tudi v soboto in nedeljo. Konec tedna zanje ni nobena sprostitev, tako pravijo strokovnjaki za medicino dela. Čeprav pri njih ne gre za »plave ponedeljke«, so zanje ti dnevi pravi »sivi ponedeljki«. Težave se začnejo že na poti v tovarno. Psihoterapevt dr. Helmut Sopp iz ZR Nemčije je preiskoval nezgode v podjetju s 40.000 delavci. Na ta dan je kar tretjina žensk doživela kako nezgodo na poti v službo, pri moških ena četrtna. Prav tako je število nezgod v Nemčiji največje ob ponedeljkih. (Podatki za našo tovarno dajejo drugačno sliko; največ nezgod je takrat, ko se najbolj dela, to je ob torkih).

Zakaj so ljudje torej prav ob ponedeljkih tako neprevidni? Industrijski psihologi poznajo vzrok: konec tedna zanje ni počitek, ampak trdo delo pri honorarnem zaslužku, napor pri nedeljskem izletu, vožnja v kolonah, čiščenje avtomobila, nujni opravi v hiši itd. Prosti dnevi ob koncu tedna torej niso noben počitek, ampak vse kaj drugega. In ko ga v ponedeljek zjutraj pokliče budilka, še ves truden in zaspan odlaga vstajanje do zadnje minute, potem pa z največjo hitrostjo zmeče vase zajtrk in drvi v službo, da ne bi zamudil. Njegovo telo se na ta način ne more šele počasi ogrevati za »delo pri visokih obratih«, kot bi bilo najbolj zdravo.

Premajhna spočitost pa vendar ni edini vzrok za »sive ponedeljke«. Mnogi se namreč čez nedeljo tudi duševno niso spočili, predvsem poročeni. Jeza, prepri in dolčas so v mnogih zakonih precej pogosti pojavi. Gospodinje nalagajo možem čez nedeljo delo v hiši. Načenjajo se pogovori (beri: prepiri) o družinskem proračunu, premajhnem zaslužku, prevelikih izdatkih, na ženo letijo pripombe, da ne zna gospodinjiti. Otroci, ki se ves teden veselijo na urice sproščenega pogovora z očetom, najdejo le jeznoritega človeka, ki se nanje jezi, jim očita slabe ocene iz šole in se nanje zadira.

»Čez nedeljo pričakuje žena več ljubezni, kot jo je mož pripravljen dati«, pravi dr. Sopp iz svoje prakse. Ob ponedeljkih je vloženih največ tožb za ločitev.

Večkrat pa tak velik prepri ni ni potreben, da ljudem pokvari nedeljo. Zadošča že to, da izgubi domače nogometno društvo. »Kadar izgubi tekmo Schalke 04, pade produkcija v premogovniku«, ugotavlja omenjeni strokovnjak. Tudi pri nas najbrž niso brez vpliva športni rezultati na delovno storilnost. Če Olimpija izgubi, potem so športno razpoloženi ljudje slabe volje in se jim kar nič ne da delati, če pa dobi, potem teče veseli pogovor in komentarji, pri čemer se spet ne more delati, kar priznajmo. Še večji vpliv na delo imajo športni rezultati na bratskem jugu.

Nervozno in razdraženo začnejo delo ljudje ob ponedeljkih. Doslej smo mislili, da delavec že tako obvlada delovne prijemne, da bi celo v spanju lahko delal. Strokovnjaki za medicino dela pa so z električnimi merilnimi aparati ugotovili ravno nasprotno:

no: po dveh dneh nedeljskega počitka potrebuje delavec več ur, preden doseže spet svoje strokovno spretnost. Tudi duševni delavci potrebujejo nekaj časa za uvanje, preden dosežejo možgani polno delovno storilnost. V Angliji je ob ponedeljkih izdanih 30 % vseh zdravniških napotnic v tednu.

Strokovnjak za medicino dela dr. Peter Taylor je preučeval britanske transportne delavce in prišel do sklepa, da se javljajo k zdravniku predvsem tisti delavci, ki z delom niso zadovoljni ali se počutijo zapostavljeni. Zadovoljni delavci delavci so redko bolni, celo če imajo tehten vzrok, da bi ostali doma.

In kako stoje zadeve s tako imenovanim ponedeljskim izmetom? Pogosto slišimo o slabih izdelkih, da so pač narejeni v ponedeljek. Predstavnik avtomobilske tovarne BMW pa to odločno zanika. »Pripovedovanje o slabo izdelanem ponedeljskem avtomobilu je samo lepo povedan nesmisel. Deli, ki se v ponedeljek vgradijo v avto, so bili izdelani že prej v različnem času. Pomanjkljivosti ponedeljkovega avtomobila zaradi malomarnosti ni več, ker so vsi občutljivejši deli izdelani in preizkušeni strojno. Stroj pa ne ve, kdaj je ponedeljek«. Dva strokovnjaka s kölnske univerze pa vendar ugotavljata: »Mnogi delavci preživijo nedeljo nesolidno, zato v ponedeljek niso v najboljši formi. Pri delu niso dovolj koncentrirani in zato so

POŠKODBE V APRILU

V aprilu smo imeli v podjetju 41 poškodb, od tega 3 na poti v službo oziroma iz službe. V MO je bilo 8 poškodb, v PK 7, v FI 21, v VET 2 in v sektorjih 3 poškodb.

Zaradi poškodb smo izgubili 758 delovnih dni, 194 v MO, 59 v PK, 361 v FI, 22 v VET in 122 v sektorjih.

Glavo sta si poškodovala 2 delavca, oči 10, telo 1, prste rok 16, ostali del roke 1, noge si je poškodovalo 11 delavcev. Največ poškodb je bilo v četrtek 13, sledijo sredo 7, torek in ponedeljek 6, sobota 5, ter petek s 4 poškodbami.

V mesecu aprilu je bilo 5 poškodb manj kot v istem mesecu lani.

POŠKODBE V MAJU

V maju smo imeli v podjetju 53 poškodb, od tega 1 na poti v službo oziroma iz službe. V MO je bilo 20 poškodb, v PK 3, v FR 25 in v sektorjih 5 poškodb.

Zaradi poškodb smo izgubili 818 delovnih dni, 234 v MO, 27 v PK, 436 v FI in 121 v sektorjih.

Glavo so si poškodovali 4 delavci, oči 9, prste rok 13, ostali del roke 10, noge pa si je poškodovalo 17 delavcev.

Največ poškodb je bilo v ponedeljek, sledijo četrtek in petek 10, sredo 9, torek 6, sobota 4 in nedelja 1 poškodba.

V mesecu maju je bilo 22 poškodb manj kot v istem mesecu lani.

Služba varstva pri delu

bolj izpostavljeni delovnim nezgodam.

Toda služba je služba in kaže, da so v Nemčiji glede delovne discipline bolj strogi kot v Angliji. Predstavnik velike trgovske hiše Quelle pravi: »Kdor naredi pri nas prvič »plavo«, ga opozorimo. V drugem primeru pa leti iz podjetja. Samo tako lahko držimo disciplino.« Podobno trdi zastopnik avtomobilске tovarne Opel: »Naši delavci delajo v skupinskem akordu. Ljudje so plačani po dnevnem učinku. Če bi kontrola ugotovila napako, bi se vsem zmanjšal zaslužek, zato pri nas

tudi v ponedeljkih ni potikanja in malomarnosti.«

Vendar pa kaže, da povsod vendar ni vse tako brezhibno. Münchensko podjetje za popravila avtomobilov šteje 1250 delavcev in kakih 140 si ob ponedeljkih vzame bolniško. »V naši stroki«, pravi predstavnik podjetja, »ljudje čez nedeljo dobro zaslužijo, ker je ta dan vedno veliko dela in avtomobilisti radi odrinejo tudi debelo napitnino, samo da jim avto teče. Poleg tega vedo, da je težko dobiti dobrega mehanika, zato si radi privoščijo vesel ponedeljek.«

Osnove prve pomoči

Na delovnem mestu, na cesti, pa tudi v gospodinjstvu se večkrat poškodujemo, zato je prav, da poznamo temeljne prve pomoči. Da bi v trenutku nezgode pravilno ukrepali, si moramo seveda znanje utrjevati.

Kdaj pride do poškodbe?

Do poškodbe pride takrat, ko na človekovo telo deluje neka zunanja sila.

Poškodbe delimo na naslednje skupine:

1. Mehanične poškodbe (udarec, padec, vrez, vbod, ugriz, strel).
2. Termične poškodbe (opeklina, sončarica, vročinska kap, ozeblina, zmrzline).
3. Kemične poškodbe (kisline, lugi).
4. Poškodbe z električnim tokom.

Prvo pomoč nudimo na mestu nezgode. Najprej pregledamo splošno stanje poškodovanca in ugotovimo vrsto in težo poškodbe. To ugotovimo po naslednjih kazalcih: izgled poškodovanega, barva kože in vidnih sluznic, dihanje, pulz in položaj telesa.

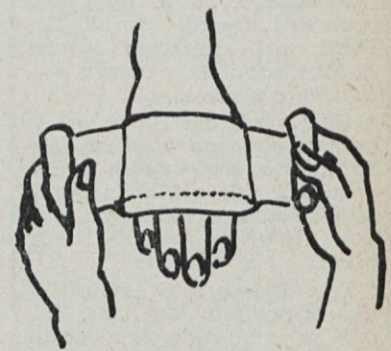
Od pravilne prve pomoči je velikokrat odvisno uspešno zdravljenje ponesrečenca, zato sta predvsem važni prisebnost in zbranost, seveda poleg zadostnega strokovnega znanja tistega,

grozijo pri ranah, so okužba in krvavitev, pri obsežnih ranah pa lahko pride celo do šoka. Za vsako rano predvidevamo, da je že primarno okužena s predmetom, ki jo je povzročil. Paziti moramo, da rane ponovno ne okužimo, zato se rane nikoli ne dotikajmo z rokami ali nečistimi predmeti, ampak jo čimprej sterilno pokrijemo. Zato je najprimernejši prvi povoj, ki je sterilen — brezkužen. Prvi povoji so različnih velikosti. Na ovitku imajo kratko navodilo za uporabo. S prvim povojem smo rano zaščitili pred ponovno okužbo, navadno se tudi takrat zaustavi krvavitev. Če je poškodovana kakšna večja žila, je krvavitev močnejša, obveza ne zadostuje, zato uporabimo kompresijske obveze. Poškodovanca napotimo v zdravstveni zavod, kjer mu nudijo strokovno pomoč. Če poškodovanec ne dobi pravočasno strokovne pomoči, prodrejo klice v globlje plasti podkožja in rane ne moremo več šivati. Poškodovanec mora priti do zdravnika najkasneje v šestih urah. Če se rana prične gnojiti, se podaljša čas zdravljenja, lahko pa se rana zaceli z grdo brazgotino, ki pogosto vleče kite in mišice in onemogoča prvotno funkcijo organa, kar ima lahko za posledico tudi delno invalidnost.

Poleg okužbe z gnojnimi klicami je lahko rana okužena tudi s tetanusom. Nevarne za okužbo s tetanusom so le zaprte rane, ker je bacil tetanusa anaeroben, kar se pravi, da se razmnožuje le v pogojih, kjer ni kisika. Zato ne smemo prezreti vbodov z žeb-

Kako ravnamo pri malih površinskih ranah

Ranice, ki ne segajo v podkožje, lahko že sami dokončno oskrbimo. Če so umazane, jih umijemo s tekočo vodo in detergentom, nato pa premažemo z

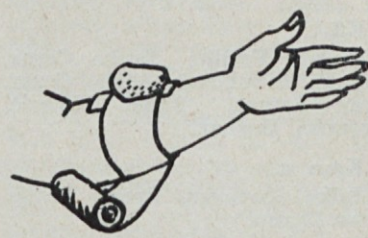

Prvi povoj — pravilno nameščena blazinica

1 % aseptolom ali cetavlonom, nakar jih sterilno prekrijemo. Zato uporabljamo obliž s sterilno gazo, ki ga dobimo v lekarnah pod imeni tosamaplast, hansaplast itd. Pravilna oskrba teh malih ran ali mikrotraum je zelo pomembna. Žal jih vse preveč omalovažujemo. Posledice takega ravnanja so zanohtnice in razna druga gnojenja. Pred iznajdbo penicilina je zaradi take neznatne in zanemarjene poškodbe marsikdo izgubil prst in postal invalid.

Tosamaplast — pravilna uporaba

Kompresijska obveza

ki prvo pomoč nudi. Do nekaterih poškodb pride pogosteje, zato bomo za le-te navedli nekaj primerov načinov prve pomoči.

Med vsemi poškodbami so na prvem mestu rane. Rana je vsaka prekinitev tkiva. Kadar je prizadeta samo koža, je to samo površinska rana, če je prizadeto tudi podkožno tkivo (mišice, žile, živci, kosti) govorimo o globokih ranah. Nevarnosti, ki

Protest proti nasilju

Protestno zborovanje proti nasilju v Kambodži

Dne 11. 5. 1970 so na zboru delovnih ljudi člani kolektiva Litostroj sprejeli naslednjo brzojavko:

Centralnemu komiteju ZKS
Ljubljana
Tomšičeva 5

Člani delovnega kolektiva TZ Litostroj se pridružujemo vsem miroljubnim silam na svetu in najostreje obsojamo početje militaristične in reakcionarne klike v Aziji.

Mednarodni položaj ob vojnih žariščih na Srednjem vzhodu, v Vietnamu in in v Kambodži terja organiziranost vseh svobodnoselnih ljudi, da bi preprečili najhuje — svetovni spopad.

Jugoslavija kot miroljubna dežela skupaj z vsemi tistimi, ki se bojujejo za mir, za pravico samoupravljanja, za svobodo, vlaga največ naporov za preprečevanje vseh poizkusov, ki bi lahko pahnili svet v novo, še hujšo katastrofo.

Posebej ostro obsojamo odkrito agresijo na prijateljsko neuvrščeno deželo Kambodžo. Ta dežela je vodila politiko miroljubne aktivne koeksistence in je predstavljala pomemben del v mozaiku politike neuvrščenosti. Pred dnevi so to deželo napadle reakcionarne saigonske čete, ki so skupno z ameriški vojniki pahnile miroljubno in delovno ljudstvo v nezavidljiv položaj.

Dežele, ki se bodo letos udeležile sestanka neuvrščenih dežel, predstavljajo vest človeštva. Bojujejo se za to, da bi ljudje živeli v miru in da ne bi nihče več prišel pod kakršnegakoli okupatorja, kot je sedaj primer v Aziji in Afriki. Naš kolektiv izraža najgloblje sočutje z ljudstvom Kambodže in upa, da bo zmagala resnica.

Naj bo naš protest skromen prispevek k pravični borbi kamboškega naroda.

Zanima vas...

PRIŠLI V MESECU APRILU 1970

Zaradi izpolnitve delovnih mest:

MO

Modelna mizarja: Vinko Klemenčič in Iztok Munič, plamen-ski rez. Jože Papež, ročna formarja Ivan Sikavica in Viktor Rodošek, ključ. Abid Bilajbegović, strugar Marjan Uršič, livar Ivan Pikleka, transp. del. Darko Lukek in Niko Lukek, skladiščnik Franc Blatnik, prip. peska Rudolf Kastelic in Angel Papež.

PK

Peskarja Dimitrij Martinovič in Alojz Zajc, konstr. ključavn. Hasan Tukič in Martin Hočvar, obl. varilec Andrija Soldat in ključavničar Vlado Furlan.

FI

Ključavničarji: Anton Zaletelj, Ivan Tomašič, Jože Komar in Stane Lekše; str. ključavničar Ratomir Mulej, vrtalec Janez Kos, snažilec Alojz Levar, el. monter Anton Hajdarović, zarisovalec Viktor Plankar, pom. pleskarja Živorad Trujkič in Janez Kralj, ključavničarja Jurij Kramar in Mirko Križanič, tr. delavec Čedo Crljenica, rezkalec Janko Mlakar, str. ključ. Rakip Buši in Jakup Buši, pom. del. Velji Tači.

VET

Pomožna delavca Salih Šaćiri in Čedomir Lazarevič.

KS

Ekonomist pripravnik Ana Sošič, daktilografski Nuša Mazovec in Slavka Vidic, tečajniki: Franc Zavodnik, Mile Začavič, Feliks Marinič, Jože Lakner, Anton Apat, Anton Dornik, Peter Karadža, Karel Vimpoljšek, Ludvik Frelih, Štefan Kovač, Franc Arnečič, Franc Jerin, Stane Burkelca, Ludvik Polše, Radoje Radošević, Slavko Vovk, Viktor Kuselj.

PREZGODNJA SMRT

V nedeljo, 24. 5. 1970 je v prometni nesreči izgubil življenje naš sodelavec Martin Stakne, zaposlen v obratu mehanske obdelave.

Vest o njegovi smrti nas je vse, posebno pa ožje sodelavce, močno pretresla in prizadela, saj smo z Martinom izgubili vestnega sodelavca, njegova družina pa skrbnega očeta.

Tov. Stakne se je zaposlil v našem podjetju leta 1964. Priučil se je na delovnem mestu rezkalca in je to delo uspešno opravljal vse do svoje prezgodnje smrti. Zaradi vestnosti in skromnosti je bil med svojimi sodelavci zelo priljubljen, zato ga bomo ohranili v trajnem spominu.

G. J.

Pokojni Martin Stakne

FRS

Knjigovodja Boža Rupar-Urbanc, fin. knjigovodja Mira Vladovič, referent Vera Javoršek, admin. Maja Znidaršič.

EAS

Luknjačice: Zdenka Kolenc, Nenvenka Čuk, Sonja Gašperlin.

PTO

Svetlokopirka Marija Rop, transportni delavec Anton Grabner.

DUR

Kuh. delavka Velinka Tomič, servirka Gordana Benič, kuh. delavka Ana Štrus.

PRB

Teh. risarka Boža Šoba, projektanta Štefan Cankar in Matija Jelenc.

SK

Laborant Silva Premru in obratni kontrolor Viktor Vitič.

Spl. s. Kurir Dušan Mučič.

Odprema: Transp. delavec Alojz Rojc.

NB: Skladiščni del. Anton Prhne.

ICL: Računovodja Anica Rutar.

PA

Fakturist Ana Jagodič, blagajnik Marija Jelenc, fakturist Anica Zorec, mehanograf Marija Pečnik, koresp. Majda Rojina, skladišč. Rafael Jan, komerc. sam. Franc Šetina, šofer Husein Husić, avtomehanik Ladislav Marinko.

PRIŠLI V MESECU MAJU 1970

Zaradi izpolnitve delovnih mest:

MO

Ročna čistilca Seidija Zonič in Seččet Zonič, plam. rezalec Leopold Kačič.

PK

Konstr. ključavničarji: Vinko Vidmar, Franc Zabkar, Fran Jaklič, Jože Mrak, Jože Strnad, Jaroslav Andrič, Matija Mandelj, Ljubomir Sazdav; ključavničarja Vladislav Bogar in Anton Mirtič, obl. varilec Marinko Markovič, plam. rez. Alojz Krivec, strugar Franc Peterlin, kovač Viktor Levičar, transp. del. Ignac Kovačič.

FI

Strugarji: Žarko Polajnar, Ivan Rovšek, Anton Gruđen, Ivan Zupančič, Avgust Šmon, Marjan Zagar, Vlado Škorjanc, Mirko Vučanič, Slavko Setničar; ključavničarji: Janez Hauptman, Tomaž Kalin, Albin Ložar; avtomehanika Zlatko Lorgar in Matevž Buh, ostrilec Marjan Količ, rev. strugar Bojan Znidaršič, snažilke: Vojislava Jovanović, Ana Grmovšek, Olga Hren, Malka Koželj.

VET

Pralec Ciril Hrovat, pom. instal. cevni Marko Stojanovič.

Kom. s.

Administrator Breda Povše, predajalca: Branislav Skrbec in Rado Lipičar, administr. Mojca Švara, avtomeh. Bojan Vidergar in Bojan Hribar, pralec Karel Kutnar, ser. inspektor Ivo Košir, del. lakirnice Zdenko Vihar, fotograf Janez Žlebnik.

Spl. s.

Admin. Ivanka Oman, šofer-gasilec Janez Trkov.

DR

Snažilka Hajire Keranovič in kuh. del. Leposlava Kantar.

KS

Pripravnik Karel Tiegel.

NB

Rezalec Alojz Velkavrh

PA

Avtoklepar Janez Kraljič.

EAS

Luknjačica Iskra Tajnikar.

PTO

Transportni del. Jože Hrastovec.

ODŠLI V MESECU APRILU 1970

MO

Boris Milošević, Avgust Sotlar, Ivan Božič, Ivan Štiftar, Viljem Bevc.

PK

Jože Rešetič, Jože Žmavc, Gustav Zdravec, Muhamed Kurtović.

FI

Rade Stajmenovič, Milenko Stankič, Jovo Vračević, Peter Škulj, Vid Struna, Albert Tomše, Avgust Pograjc, Valentin Jesenovec, Jože Popek.

VET

Franc Miklavčič, Franc Gošte, Janez Zakrajšek, Anton Eržen, Ignac Kos, Stanislav Blatnik.

EAS

Rudi Vavpotič, Marija Stanonik.

FRS

Anka Križaj, Franciška Šraj in Marija Ploj.

Odprema

Ignac Balažič.

Spl. s. — Franc Klobasa

DUR — Tomič Velinka

PA — Jože Pevc in Franc Hrovat.

ODŠLI V MESECU MAJU 1970

MO

Franc Hočvar, Janez Globokar, Jože Blatnik, Anton Blatnik, Rihard Dimnik, Jože Zupin, Anton Podkrajnik.

PK

Dimitrij Martinovič, Alojz Zajc, Stane Porle, Ludvik Lazar, Hasan Tukič, Edo Krese, Tomaž Logonder in Jože Ivanec.

FI

Ivan Kržan, Stane Pugelj, Avgust Šmon, Alojz Kotar, Branko Zagorc, Miha Denzič, Franc Zagar, Emil Kramžar, Sava Nikolič, Branimir Lepen, Bojan Beržan, Rudi Albert, Anton Bizjak, Andrej Božič, Martin Stakne.

VET

Vojo Savič, Jože Vovk, Vlado Južnik, Franc Flisar.

KS

Ludvik Frelih, Janko Cerar, Ivanka Zabukovec, Anton Cerar, Ivan Samsa, Janez Kolerič, Francka Božnar.

Kom. s.

Jelka Kunaver, Breda Povše, Ivan Jerom.

NB

Kristina Baraga, Franc Pintarič.

PRB

Avgusta Zajc, Boris Uratarič.

DR

Justina Rebernik, Pavla Šobrl.

FRS

Ida Turk.

PA

Anton Šepec.

Prvak, ki peša

NIN iz Beograda je nedavno objavil obširen članek z naslovom »Prvak, ki peša«, kjer članek piše o slovenski industriji. Zaradi zanimivega branja ga objavljamo in to nekoliko skrajšane.

Slovenija bo v tem letu dosegla narodni dohodek na prebivalca, ki bo enak narodnemu dohodku Italijana ali Avstrijca. Pa vendar se v Sloveniji bojijo, da bodo v ritmu svojega razvoja zaostali. Zakaj? Poglejmo nekaj podatkov:

— Leta 1952 je bil slovenski delež osnovnih sredstev v jugoslovanski industriji 20 %, v letu 1968 samo 13,3 %.

— Po uradnih podatkih iz leta 1968 je bilo v Sloveniji odpisanih 43 % osnovnih sredstev, medtem ko je bilo jugoslovansko poprečje 37 %.

— Slovenija ima 49,7 % avtomatskih in polavtomatskih strojev, Jugoslavija pa 55,7 %.

— V gospodarstvu Črne gore je zaposlenih 2,56 % visoko kvalificiranih strokovnjakov, v Sloveniji 1,56 %.

— V času od 1952 do 1968 so se akumulacija in skladi v Sloveniji povečali na leto poprečno za 14,9 %, medtem ko je bil jugoslovanski odstotek 17,5.

— V Sloveniji je 470 podjetij, od katerih je samo 16 večjih, leta imajo več kot 500 zaposlenih.

Če govorimo o akumulaciji, ugotovimo, da si Slovenija s svojimi sredstvi lahko zagotovi hitrejšo reprodukcijo. Toda prav zaradi razdrobljenosti industrije ta reprodukcija ni takšna, kot bi lahko bila. Je sicer nekaj industrijskih središč, ki obetajo, da se bodo razvila v najmočnejša v državi. To so: Gorenje z zelo razvejano prodajno mrežo, Slovenijales z uspešno kombinacijo trgovine in proizvodnje ter Iskra in Litostroj, ki sta se zelo uspešno povezala z velikimi uglednimi, tujimi podjetji.

Kar se tiče montaže avtomobilov prevladuje mnenje, da bi se sedanji boom zelo hitro ustavil, seveda v kolikor bi Rdeča zastava uspela povečati produktivnost in produkcijo.

O tem, kaj naj bi bila glavna gonilna sila za nadaljnji razvoj industrije, si v Sloveniji niso

enotni. Nekateri so za to, da bi se morali Slovenci otestiti industrijskega kompleksa in dati več možnosti razvoju trgovine in turizma. Tem oporekajo tisti, ki trdijo, da sta trgovina in turizem le vzporedna tira, ki peljeta v ekonomsko periferijo. Če zagovorniki prve teorije dodajo še to, da je treba izkoriščati predvsem naravna bogastva, (to so v Sloveniji gozdovi), pravijo drugi, da za industrijski razvoj Slovenije njena naravna bogastva niso bistvenega pomena, saj Švedska in Švica takorekoč sploh nimata nobenih surovin, a sta vendar industrijsko zelo razviti. Surovine dobimo lahko kjerkoli, seveda le takrat, ko bo dinar res konvertibilen. Slovenijales bo izkoriščal v Afriki 400.000 hektarov gozda. Tu bodo sekali ekotična drevesa in že na pol predelan les prepekljali v Slovenijo, kjer bodo izdelovali končne izdelke. Prodaja le-teh je že naprej zagotovljena.

Videti je, da v Sloveniji ni ekonomska moč dovolj skoncentrirana, da bi lahko omogočila nadaljnji prodor na zunanja tržišča. Ena od ovir večjega razvoja industrije je tudi premalo večjih integracij, ki bi segale tudi preko republiških meja. Delitev dela je zastarela, najboljši strokovnjaki pa so žal vse preveč razkropljeni po manjših podjetjih.

Vsaj deset let bo potrebno, da bi uspeli odpraviti vse našete pomanjkljivosti. Če hočejo v Sloveniji v letu 1985 doseči 3000 dolarjev narodnega dohodka na prebivalca, toliko ga imajo namreč danes na Švedskem, bodo morali organizacijo in delitev dela temeljito modernizirati in izboljšati.

ZAHVALA

Ob hudi in nenadomestljivi izgubi najine hčerke se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, sodelavkam in sodelavcem, osebju vrtca »Litostroj« in sostanovalcem. Še enkrat hvala vsem, ki ste nama stali ob strani, darovali vence in jo spremljali na njeni zadnji poti.

Jožefa in Venčeslav Makšan

Delovodju mehanske obdelave v slovo

Dne 13. 5. 1970 je umrl glavni delovodja v pokoju, tov. Gabrijel Rihar. Ko je pred leti odhajal v zaslužni pokoj, smo si ob mali poslovnici slovesnosti obljubili še mnogo srečanj. Iskreno smo želeli, da se njegovo življenje nadaljuje v zdravju in sreči, in da kar najbolj užije jesenske dni življenja.

Prezgodaj je bil ustavljen njegov delovni polet, strta njegova neuklonljiva in jeklena narava. Vsi, ki smo doživeli del življenja preživeli z njim pri delu, občutimo praznino. Bil je eden tistih izjemnih človeških likov, ki je svoje življenje obogatil s takšnim strokovnim znanjem, da ni poznal ovir pri svojem delu. Ideje je preverjal z življenjskimi izkušnjami. Kakor se je sam dobesedno razdal pri delu, tako je tudi nesebično poklanjal znanje in navete sodelavcem in s tem vzgajal generacijo delavcev s strokovnimi, političnimi in človeškimi vrlinami. Kdo bi mogel naštet vse tiste na videz nerešljive probleme, ki jih je vedno rešil hitro in strokovno. Bil je res pravi mojster, saj je veli-

kokrat zelo uspešno izpeljal številne proizvodne naloge, ki so bile včasih zaradi pomanjkljive tehnične dokumentacije za proizvodnjo skoraj neizvedljive.

Da je temu tako, še danes pričajo številni veljavni postopki dela, ki nosijo pečat njegovih osnovnih zamisli, toda zaradi svoje skromnosti ni nikdar zahteval posebnih priznanj in nagrad.

Njegov delovni polet, ideje in smisel za ustvarjanje velikih stvari z majhnimi sredstvi so veliko pripomogli k dvigu produktivnosti in s tem blaginje naših delavcev.

Ob takih uspehih, ki so se nizali tudi po njegovem odhodu v pokoj, je še vedno čutili njegovo osebnost, ki je posredno vgrajena v naših gigantih, ki obratujejo širom domovine in izven nje.

Za njegov trud pri delu in nesebično prenašanje delovnih izkušenj na mlajše generacije, ki jih je včasih malce trdo, a s srcem vzgajal, mu bomo vsi njegovi nekdanji mlajši sodelavci še dolgo hvaležni.

K. M.

ČLOVEK IN DELO

Alkoholizem in nevroze v industriji

Od 19. do 23. maja letos je bil v Opatiji seminar o alkoholizmu in nevrozah v industriji. Oba pojavi sta se v moderni dobi tako razbohotila, da prizadeneta družbi težke izgube. Še hujše je to, da ti bolniki tavajo v začaranem krogu. Črnogledi si marsikdaj celo izbere prostovoljno smrt. To jim je izhod iz labirinta svojih osebnih, predvsem psihičnih težav.

NEVROZE V INDUSTRIJI

V današnji dobi hlastanja za časom, udobjem in zaslužkom se vedno bolj širijo razne nevroze. Žal nimamo dovolj prostora, da bi obširno obravnavali socialno-medicinski pomen nevroz.

Nevrotiki izhajajo prvenstveno iz otrok nevrotičnih staršev. Ti potomci hitreje podležejo raznim nevrozam, ki se pri njih mnogo hitreje utrdijo in težje zdravijo. Taki bolniki hitreje postanejo sužnji alkohola.

Poznamo tudi nevrotike, ki so postali taki takrat, ko so pričeli delati v industriji. Nevajeni novega načina življenja in dela so nenadoma spoznali, da morajo opravljati delo, ki jim morda niti ni všeč, je pa ves dan enako in traja iz leta v leto. Doslej so bili le-ti vajeni napornega dela od jutra do večera na svoji zemlji in to nekaj mesecev na leto, sedaj pa so spoznali popolnoma drugačen način dela. K temu prispevajo morda svoje še neurejeni medsebojni odnosi na delovnem mestu, posebno v primeru, če nadrejeni nimajo ustreznih kvalifikacij. Ti so navadno tako že bolj ali manj nevrotiki in zato povzročajo in pospešujejo razvoj nevroz pri svojih podrejenih. Le težko priznajo, da ne ustrezajo zahtevam vodilnega mesta in v tem navzkrižju s samim seboj tavajo v začaranem krogu. Tako otežujejo položaj sebi in drugim.

To je naraven pojav pri hitrem razvoju industrije, ki nima na razpolago dovolj strokovnega kadra. Če hočemo dvigniti proizvodnjo in urediti medsebojne odnose, je potrebno, da najprej rešimo kadrovska vprašanja.

Nevrotiki, posebno tisti, ki nimajo dovolj volje, vedno znova iščejo v ambulantah nova in nova zdravila, saj verujejo samo zdravilom. Težko jim je dopovedati, da je izboljšanje zdravstvenega stanja ali ozdravljenje odvisno od njih samih. Zdravnik je samo svetovalec, usmerjeva-

lec, bolnik pa je svojega zdravljenja kovač. Včasih je potrebno pri zdravljenju še sodelovanje socialnega delavca, psihologa ali psihologa, vendar ima odločilno vlogo konec koncev le bolnik sam. Če si uspe dopovedati, da njegova bolezen ni brezupna, ampak da jo z lastno voljo lahko omili ali celo ozdravi, potem bo prav gotovo uspel. Seveda je treba najprej odstraniti vzroke, ki so povzročili nevrozo, kajti že s tem bi opravili pol poti in ne bi bilo treba stalno iskati in menjati novih zdravil.

Nevroz ne gre jemati preveč nalahko, saj so nevroze v raznih oblikah precejšen vzrok za bolezensko odsotnost z dela ali povod za nezgode pri delu.

dr. Edo Tepina

ALKOHOLIZEM V INDUSTRIJI

Alkoholizma v industriji ne moremo ločiti od alkoholizma v celoti, vendar zaradi specifičnosti dela v industriji ta alkoholizem predstavlja še večji problem. Udeleženci opatijskega seminarja so ugotovili, da se alkoholizem vedno bolj širi in da je postal nevarna socialna bolezen. Prerazla je okvire zdravstvene službe in postala družbeni problem. V boj proti alkoholizmu in za zdravljenje alkoholikov je potrebno vključiti vso družbo. Zdravstvena služba je brez sodelovanja organizacije in družine v tej borbi nemočna.

S statističnimi podatki so pokazali, da je precej nesreč pri delu posledica alkohola in to skoraj vedno tam, kjer je vzrok nesreče nremajhna pazljivost. Neupoštevanje osebno tehnične zaščite in podobni vzroki so velikokrat posledica alkohola. Pri tem ne mislimo, da so ponesrečenci že alkoholiki, vemo pa, da marsikateri uživajo male količine alkohola pred delom in to navadno na tešče. Prepričanje nekaterih ljudi, da alkohol daje moč, je zelo živo tudi pri nas. Če popijemo le manjše količine alkohola, lažje pričnemo z delom, saj smo takrat v tako imenova-

nem evforičnem stanju. Prav zato pazljivost popusti in nesreča je tu.

Tako za delavce pri strojih kot za soferje motornih vozil so že majhne količine alkohola nevarne. Soferji motornih vozil, ki bi zaradi alkohola lahko izgubili delovno mesto, saj jih miličniki večkrat kontrolirajo, se pivskih navad počasi odvajajo. Delavci v industriji pa take kontrole nimajo. Predlagali so, da bi tudi v podjetjih uvedli poleg splošne vzgoje občasne kontrole treznosti.

Za uspešno borbo z alkoholom je posebno pomembno sodelovanje neposrednih delavodij z zdravstveno službo. Pri nas se navadno dogaja, da družina, sodelavci, delovodje in sam delavec prikrivajo slabo navado prekomernega pitja, dokler se le da. Zato se k zdravniku zateče že duševno moten alkoholik. Poleg psihičnih sprememb se pri takem človeku pojavijo tudi somatske (fizične) okvare zaradi prekomernega pitja alkoholnih pijač. Le-te povzročajo cirozo jeter, okvaro srčne mišice, nevritis in gastritis. Prehladna obolenja so večkrat tudi posledica alkohola, saj je organizem zaradi neredne prehrane in počitka veliko manj odporen, kot bi lahko bil.

Alkoholizem se skriva tudi med različnimi vzroki bolevalnja, nesreč pri delu in izven dela. Zaenkrat pa žal še ne moremo ugotoviti, kolikšen delež ima alkohol pri bolniškem staležu in koliko invalidskih upokojitev je posledica alkohola.

Kdaj lahko govorimo o bolniku-alkoholiku?

Po teoriji svetovne zdravstvene organizacije so to tisti prekomerni pivci, ki zaradi stalne potrebe po uživanju prekomernih količin alkohola kažejo očitne znake psihofizičnega in socialnega propada. Taki alkoholiki v industriji ne predstavljajo velikega problema, saj kroničnega alkoholika lahko spoznamo in v primeru, ko je za delo sposoben, ga lahko njemu primerno zaposlimo. Po statističnih poročilih nekaterih referentov je kroničen alkoholik zaradi svoje bolezni 60 dni letno v bolniškem staležu. Vsi so si edini, da je alkoholizem kronična socialna bolezen, ki bolnika spremlja vse življenje.

Večji problem za industrijo so »skriti« pivci, ki jih ljudje ne štejejo za alkoholike in tudi z njimi tako ne ravnaajo. Po teoriji bi bili ti ljudje v prvi fazi alkoholizma, to je simptomatski alkoholizem, ki ga v ZDA imenujejo »problem drinkers«. Zaradi ustaljenih družbenih norm se ljudje na tej stopnji prikrita alkoholizma le težko napotijo k zdravniku in tako zamudijo pravi trenutek. Seminaristi so menili, da bi delovodje lahko opozorili zdravstveno službo na problem alkoholikov. Tega bi lahko potem v sodelovanju z družino in ostalimi strokovnjaki reševali skupno.

Med preventivne ukrepe bi šteli lahko tudi to, da ne bi več oproščali občasnega opijanja delavcev nealkoholikov, ki pod masko bolezni ali zaradi kakšnih drugih izmišljenih vzrokov izostajajo z dela. Nekateri so predlagali, da bi jim izostanek opravičili, plačali pa ne. Zdravi delavci se bodo lahko vzdržali alkohola, začetne alkoholike pa bomo lažje spoznali.

Posledice alkoholizma se ne kažejo samo na alkoholiku temveč tudi v njegovi družini, posebno na otrocih. Borba proti alkoholizmu naj bo dobro organizirana in v njej naj poleg zdravstvene službe sodelujejo tudi vsi odgovorni v podjetju.

Iva Ljubič

Če danes pogledamo prizorišče požara, prav gotovo ni več tako strašno kot takrat. Ruševine so že očiščene in sosedje pomagajo, kolikor morejo in še vedno enako nesebično kot neposredno po nesreči. O hudem požaru pa priča golo drevje, ki ne bo nikoli več ozelenelo.

Pogorelci prejemaajo pomoč od predstavnika našega podjetja. (Od leve proti desni: naš predstavnik, Franc Verbak, Ivan Pernat in Viktor Ačko)

Na obisku pri pogorelcih

PO SKLEPU DELAVSKEGA SVETA NAŠEGA PODJETJA JE KOLEKTIV LITOSTROJA DAL DENAR, KI JE BIL NAMENJEN ZA OBDAROVANJE OTROK OB DEDKU MRAZU, POGORELCEM IZ NOVE VASI NA POHORJU.

Zaradi obilnih snežnih padavin in izredno neugodnega vremena so naši predstavniki šele 26. 5. 1970 obiskali pogorce. V Slovenski Bistrici, kjer so se najprej ustavili, se jim je pridružil občinski socialni delavec, ki je bil videti kot poklican za to delo. Po polurni vožnji po novi makadamski cesti, ki so jo bili zgradili tik pred nesrečo, so Litostrojčani prispeli na pogorišče Nove vasi. Ta leži na južni strani pohorskih hribov. Vas ima zelo primerne pogoje za sadjarstvo (jabolka in hruške). Naj omenimo še to, da je precej starih še slamatih.

Ob prvem pogorišču sta gospodar in njegov sin pripravljala les za ostrešje. Povedala sta, da je prišlo do požara tako, da

je iskra vžgala slamnato streho, ki je začela počasi tleti. Močan južni veter pa je na sosedovo streho, kljub temu, da je ta oddaljena skoraj sto metrov, zanesel velike šope goreče slame.

Gospodarju Verbaku je zgorelo gospodarsko poslopje z vsemi stroji, živino in celo s perutnino. Sosedu pa je do tal pogorelo gospodarsko poslopje in stanovanjska hiša. Rešili so le golo življenje, prav tako pa je bilo tudi pri tretjem gospodarju. Na vseh pogoriščih so se domačini že pripravljali za to, da bi čimprej pospravili žalostne ostanke nesreče.

Na Verbakovem dvorišču so predstavniki Litostroja njemu, sosedoma Pernatu in Ačku izročili prispevek kolektiva.

Ganjeni pogorelci so se zelo pristrčno in prizadevno zahvaljevali, celotnemu kolektivu pa zaželeli kar največ uspeha.

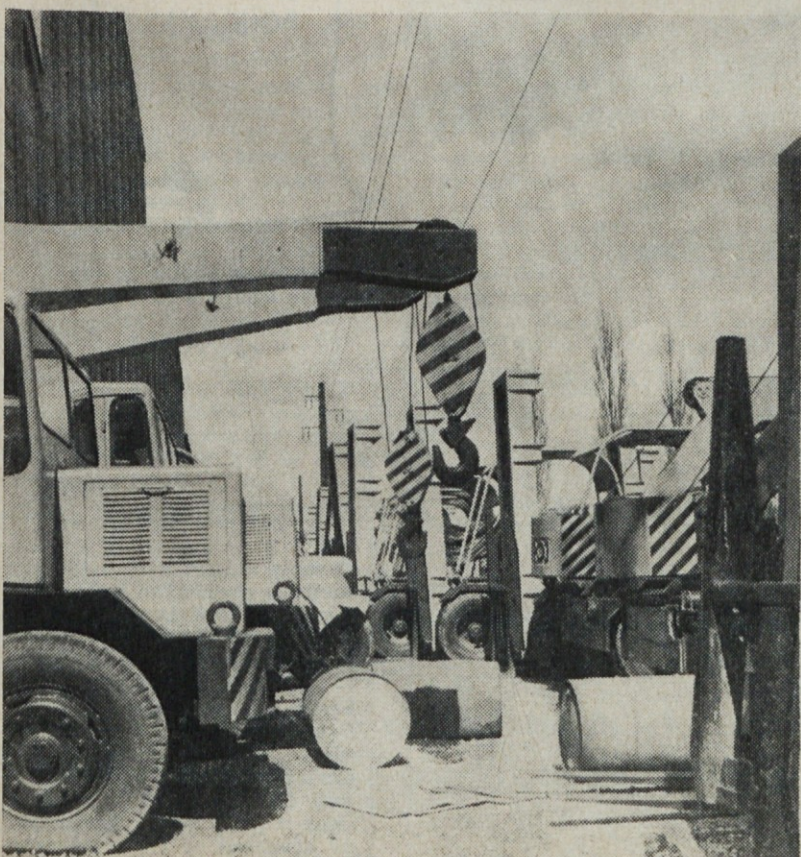
Za dobro prijateljstvo so z gosti vred popili šilce domače slivovke, ki je bila res izvrstna.

Skupno so potem darovalci in obdarovanci krenili v dolino, kjer jih je v Slovenski Bistrici pričakal podpredsednik občinske skupščine. Ta se je Litostrojčanom ob mali zakuski in v imenu občinske skupščine zahvalil za pomoč pogorelcem.

Še en pristrčen stisk rok, solze hvaležnosti v očeh, in že jih je delo spet klicalo na pogorišča.

Malokdo, ki je bil deležen litostrojске pomoči, je pomoč s tako hvaležnostjo sprejel kot ti preprosti in zgarani Pohorci.

Lojze Pogačar

Litostrojški razgledi

Izboljšajmo kakovost

V dneh 14. in 15. maja t. l. je bilo naše podjetje pokrovitelj 22. posvetovanja o sodobnih metodah dela in uporabnosti statističnih metod v kontrolah in službah kvalitet v podjetjih. Organiziralo ga je Društvo za statistične metode kontrole kakovosti iz Ljubljane, ki je bilo organizator vrste posvetovanj s tega področja tudi v drugih industrijskih krajih. To društvo deluje kot organ Jugoslovanskega komiteja za kvaliteto in tehnično kontrolo v industriji s sedežem v Zagrebu.

Seminarja se je udeležilo nad 30 predstavnikov raznih podjetij kovinsko-predelovalne industrije in precejšnje število članov raznih služb in obratov našega podjetja.

Posvetovanja imajo namen izmenjati doseganje izkušnje s področja dela kontrolnih delavcev v raznih podjetjih, poseben poudarek pa je v propagiranju in obravnavi raznih sodobnih metod, med katere nedvomno spada tudi metoda statistične verjetnosti. Ta se zaradi raznih tehničnih in ekonomskih prednosti vse bolj uveljavlja tudi v naših podjetjih. Če tako pridobljene podatke priredimo še za analiziranje na računalnikih, potem je možno predloge za izboljšanje kakovosti proizvodov pripraviti na enostaven način in kar je še važnejše — v zelo kratkem času. Pri tem pa človek sodeluje kot oblikovalec zamisli vseh analiz in kolikor bolj smo večji tega posla, toliko več rezultatov našega dela smemo pričakovati. Podjetja v industrijsko razvitih deželah nam s svojimi rezultati dela dokazujejo zelo široko uporabnost modernih kontrolnih metod.

Preteklo posvetovanje v našem podjetju je obsegalo naslednjo tematiko:

— teoretična obravnava normalne razdelitve dohodkov, v kateri je predavatelj seznanil udeležence s teoretskimi osnovami, ki pripomorejo k razumevanju o statističnih pojavih in verjetnostih.

— sistem proizvodnje brez napak, ki je osnovan na odgovornosti vseh v proizvodnem procesu sodelujočih. Proizvodno-tehnično osnovo tvori najnaprednejša tehnologija in najnovejše teh-

nične pridobitve, ki pripomorejo k izpolnitvi nalog, predpisanih z načrti. Pri tem predstavlja stalna vzgoja proizvajalcev, ki morajo imeti pravičen odnos do dela, ideološko osnovo. Kvalitetno izvršena dela imajo za posledico tudi materialno priznanje v obliki premij, pridobitev naziva avtokontrolorja pa prispeva k osebnosti zavesti izvajalcev del.

— zajemanje škode zaradi izmeta in dodelav posamične proizvodnje s pomočjo računalnikov. S primernimi prijemi je možno izdelati analize, ki nam kažejo kritična mesta v proizvodnem procesu na osnovi množice različnih podatkov. Udeležence posvetovanja smo seznanili z našo metodo dela pri zasledovanju škod.

Udeleženci posvetovanja v Litostroju

Tov. Emil Rejec, dipl. inž. med predavanjem o metodi vzorčevanja.

— vzorčenje izdelkov po dokumentaciji MIL-STD-105D. Ameriški standard za vzorčevanje je pripomoček, ki se ga lahko uporabi v razne namene. Poseben pomen ima za ceneno, obenem pa za hitro in uspešno kontrolo kakovosti izdelkov.

Delovanje društva je zelo obširno, posebej pa se pripravlja na leto 1972 kot »Jugoslovansko leto kakovosti« po vzoru nekaterih drugih držav. Cilj teh akcij je dvig kakovosti izdelkov domačih proizvajalcev.

Mče

Izbrane misli

Do blagostanja je kratka, toda naporna pot.

Graham

Ne to, kar dobimo, ampak tisto, po čemer hrepenimo, nam pove, kakšni smo.

Ring

Polovica človeštva se smeji drugi polovici.

Desteuche

Humanost je v tem, da nikoli človeka ne žrtvujemo nekemu cilju.

Schweitzer

Mi sicer obsojamo nasilje, toda vedno smo pripravljeni dobavljati orožje.

Čapek

Dolgčas je polbrat obupa.

Eschenbach

Vse stvari se nam zdijo takšne, kakršne jih vidimo.

Asch

Človeška vest brez hrabrosti le malo opravi.

Meredith

Litostroj : Ladjedelnica Split

Nekdanje trdno prijateljstvo med sindikalnimi delavci in športniki Brodogradilišča Split in Litostroja je zopet oživel.

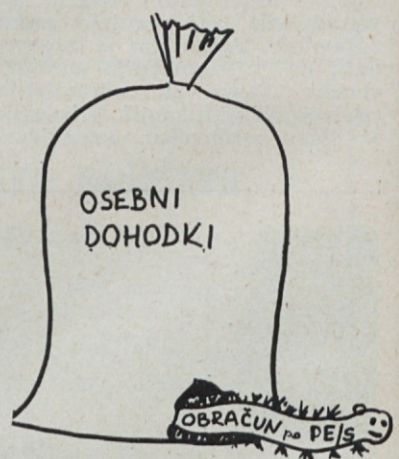
Sportniki in zasluzni delavci v sindikatu so zadnjo nedeljo v maju obiskali Split. Medsebojni tovariški pogovori o družbenem življenju v obeh kolektivih, o izmenjavi samoupravne prakse in nadaljnjem poglobljanju stikov med obema kolektivoma so bili zelo koristni.

V naši delegaciji so bili poleg sindikalnih delavcev tudi kegljaci, ki so svoje srečanje nesrečno izgubili v zadnjem setu, nadalje šahisti, ki jim Splitčani vseskozi ne delajo takih težav, kot nogometaši, ki so naše v malem nogometu visoko porazili. Toda naši nogometaši so imeli vseeno veliko srečo — brazilskemu moštvu San Paolo, ki se je v Splitu pripravljalo za prijateljsko tekmo s Hajdukom, so bili v trening tekmi kar enakovreden partner. Seveda s tekme ni manjkalo veselih posnetkov, prirčnih stiskov rok, avtogramov itd.

Pohvaliti moramo še borbene igralce namiznega tenisa, ki so z maloštevilnim moštvom osvojili zmago. Geslo tega tekmovanja je bilo — važno je sodelovati, ne zmagati.

V mesecu septembru bomo sprejeli v Litostroju tovariše iz Splita in jih bomo poskušali sprejeti tako prirčno, kot so nas sprejeli oni.

Akcija sindikata, ki skuša oživeti vsa medsebojna tradicionalna srečanja med kolektivi v sami republiki in zunaj nje, je vse pohvale vredna.

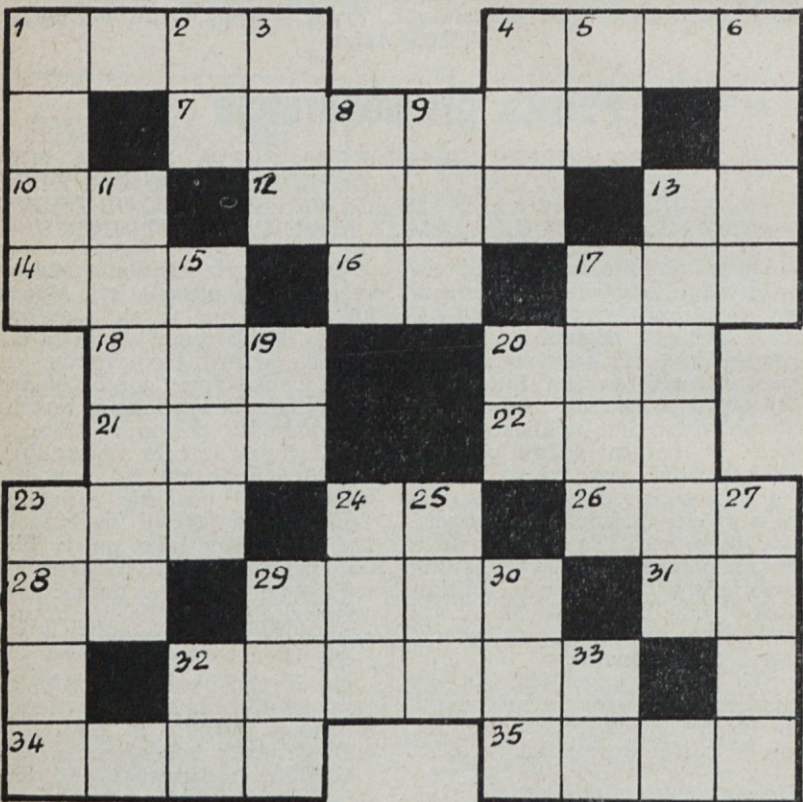

Buba je počila in razvil se bo čudovit metulj

OPRAVIČILO

V prejšnji številki je bil nad križanko po pomoti naslov »Nagradna križanka«. Za neljubo pomoto se bralcem opravičujemo. Uredništvo

ZA RAZVEDRILO

VODORAVNO:

1. padec reke; 4. igra na srečo; 7. izumitelj motorja z notranjim izgorevanjem; 10. prva in zadnja črka abecede; 12. velik ogenj; 13. avtomobilska oznaka Leskovca; 14. biljardna palica; 16. kemični znak za aluminij; 17. zorana zemlja; 18. pripadnik slovanskega naroda; 20. glavno mesto sosednje države; 21. stara oznaka za naše železnice; 22. vzdevek nekdanjega ameriškega predsednika Eisenhowerja; 23. idejni vodja LR Kitajske; 24. pritrdilnica; 26. občinski ljudski odbor; 28. Levstik Vladimir; 29. farma za rejo živine; 31. površinska mera; 32. lovski pes; 34. zlahni plin; 35. sovražnik gospodinj.

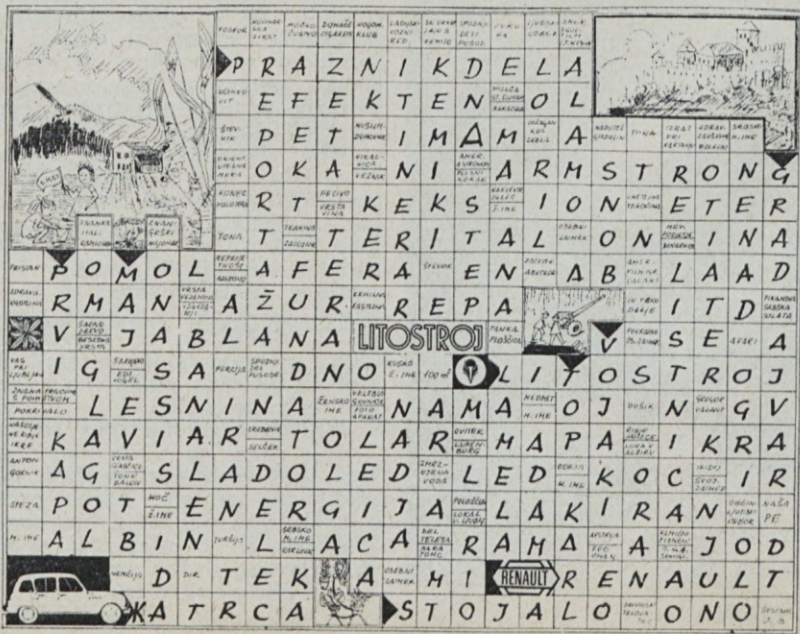
NAVPIČNO:

1. vrsta plevela, ovijalka; 2. latinski predlog; 3. tovarna perila v Mariboru; 4. drag gradbeni material; 5. pijača starih Slovanov; 6. dalmatinska domača žival; 8. daljša časovna doba; 9. kurir; 11. naš izdelek; 13. tanka kovinska ploščica; 15. japonska rokoborba; 17. moško ime; 19. Slavko Žagar; 20. avtomobilska oznaka Reke; 23. del strojne opreme za cementarno; 24. darilo; 25. žensko ime; 27. sadno drevo; 29. reka v Nemčiji; 30. zatič; 32. kazalni zaimek; 33. znamka domačih televizijskih sprejemnikov.

PEŠ (kadir) AK (Foto A. Zajc)

Nagradna križanka

Casopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik dr. Branko Vrčon — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Tel. uredništva 56-021 (h. c.) int. 246 — Cena posamezni številki v prodaji 50 Sdin — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru.